

Ваљевска гимназија

АЛМАНАХ
Литерарне секције
„Десанка Максимовић“

Ваљево, 2019.

ИЗДАВАЧ:

Ваљевска гимназија

ГЛАВНИ УРЕДНИЦИ:

Милица Лукић II-5

Милена Милисављевић, професор

РЕДАКЦИЈА:

Јана Митровић VII-1

Стеван Марјановић II-1

Ђурђа Андрић III-6

Невена Старчевић III-6

ЦРТЕЖИ:

Дуња Штулић III-2

Катарина Гајић III-5

Дуња Поповић IV-3

ТЕХНИЧКИ УРЕДНИК:

Теодора Марковић III-5

КОРИЦЕ:

Душан Арсенић

КОМПЈУТЕРСКА ОБРАДА ТЕКСТА:

Чланови литерарне секције

Ваљево, јун 2019.

ПОЕЗИЈА

Сабране симфоније за главу и тестеру

једносмерна преписка

1.

Драги моји богови,
мислим да је дошло време
да ви мени приносите жртве.
Можда је камење ситно
и можда су сечива тупа,
али зато су још свеже
рупе у зидовима
и са оне наредбе још није
опао сав малтер.s

А рекли су ми да више нема
великих прича,
и, ето, ја говорим само крај.
И није га тешко рећи.

2.

Драги моји еколози,

Мајка Природа се,
у нашем случају,
одлучила за абортус.
Вероватно вам је јасно због чега,
иако нисте били тамо
да прихватите пешкир.
Свеједно, сигурно ћете га,
до краја овог дана,
имати у својим рукама.

3.

Драги моји диригенти,
неко други ће почети
да изводи симфонију

за главу и тестеру.

Али када се ставови замене,
морамо јој дати ново име
и избацити неколико редова
и из публике
и из оркестра.

А ви наставите
да штимујете инструменте,
мада ће проћи још доста
до њихове употребе.

Ловћенски Нутрибулит

Амерички блендери и тврд орах
мељу,
па жуч, без меда, слију у
коктеле.

Смуте.

Док вуци халапљиво једу,
јагањци вичу: „Алах акбар!“.
А мршаве овце хрле на
бриселска поља,
да би их неки други вуци
заклали.

Понеки ован се разнесе
у авиону или метроу.
Убојите пушке и јуначке сабље
сада чуче у музеју,
Док се разарачи и ракете боре за
нову идеју.

Џаба владици Раду шкрипућу
зуби,

дошло је такво време да свак'
свој ланац љуби.

Вишак у празнини

Не сећам се ниједног нашег
разговора
гласови никада не опстају у
глави,
мозак је глув за прошлост...
С ким сам био? Кога сам волео?
Сваки крик постаје нечујан,
тишина нечијих украдених
очију.
Заборав од храста направи
иглицу,
а да ли може из иглице
да израсте хрест?
Пламеном ватру гасим
клин се клином забија
још даље, још дубље...
С ким сам био? Кога сам волео?
Остаје само рупа...
Велика рупа која се не да
закрпити...

*Из збирке Колонија награђене
другом наградом на Поетском
конкурсу „Десанка Максимовић“
Немања Грујичић III-1*

Јутро

Чим сунце сване и зраком
проспе наду,
И килави дан устане из постеље
крмељивих очију шета по граду,
а ноћне море на јастуку остале.
ниоткуда су хладне струје
доспеле
Сви сад глуме раднике,
мравињак пуче.

На себе ставили шешир, капут,
траље,
журе и галаме баш као и јуче
и свакоме ветар у подбрадак
туче.

награда часописа Акт

Немања Шујдовић IV-3

Песма светосављу

Реци да народ је један човек.
Траје у времену стида и плача.
Кроз таму векова или одувек,
и када није ту, увек се враћа.

Рецимо религији да је вера,
за данас, за јуче и боље дане.
Страх без вере у грех тера.
Без ње би стало, без ње све
стане.

Изреци да државу граде људи
на једном месту, од једног Бога.
На овом небу легнеш,
под њим се будиш.
Има ли нешто лепше од тога?

Држава, народ и вера једна,
три су оазе истога славља.
Отац, мајка и суза чедна,
простори су времена и
светосавља.

*прва награда Друштва Св. Сава
Вања Миливојевић VII-1*

Шта ако рај је пакао
А пакао је рај
Шта ако Бог је плакао
И већ је био крај
Шта ако је бојено далтонија
А далтониста види палету
Шта ако реч је визија
И све је дејà ви свету
Шта ако време стоји
А вода и даље тече
Шта ако мисао постоји
И нису могли да је спрече

*награда часописа Акт
Милица Пантелић IV-5*

Случајност

Спонтаност, коју је изазивао
положај звезда
Зауставио је општи чемер који
нас је окруживао.
У полутами сновиђења,
Неко је одлучио да упали
светло.

Из скорелог бола у ивицама
твојих усана
Бујали су потоци пожуде.
Настао је свеопшти хаос,
Док је дан полако показивао
своје лице.

Ту, у полутами сновиђења
Ухватила сам и трачак

Љубави коју си вешто
Скривао испод ребара.

Замало и да заборавим понос
И дозволим чежњи да напусти
груди
Али, неко, неко је упалио светло
Неко је знао да не треба да се
трудим.

Теодора Митровић IV-6

Напуштају ме

Напуштају ме,
и ноћ и магла и ветрови.
Ноћас ћутим у тишини,
а из мог рањеног срца
Дубоко навире туга.
Бране ми да те волим,
чак и као друга.

Тужни су птичји оркестри,
Што с јутра ме буде рано.
Остављам срећу иза себе,
у љубави вере је мало.

Напуштају ме плава мора,
тмурна неба,
и најближи.
И даље гледам тужно, стидљиво.
Правим да ништа не видим.
Само лажем, а још увек те
волим.

Андријана Матић I-5

Сијасет (и)

Није на земљи, а ни на небу.
Без змаја то је дрвена кућа.
Ту стражар седи на црном хлебу
и чува **чардак** од прућа.

Русвај је стање у мојој соби
кад год мама уђе на врата.
Русвај је стање у мојој доби
као што каже психолог тата.

Дотична реч значи и мито,
мада су све то мишљења стара.
Бакшиш је више знак за ситно
за оног ко има довољно пара.

Исправно значење речи **јатак**
може да буде обичан кревет.
Мада је тачно колико схватам
сигурна кућа, од девет до девет.

Некада се звао вођа пута
сада широм отвара врата.
Калауз је кључ који залута
Између експерта и дупликата.

Сијасет је речи за овај задатак:
Калауз, русвај и један **јатак**.
А где су **бакшиши** и **чардаци**?
Сијасе тих је, да се не баци.

Вања Миливојевић VII-1

Вече крај реке

Полегле када су их спалили
У ружичастом сумраку
Звона одјекују бескрајним
ходницима
Преливају се преко камена
Мирисом лотоса
Кроз прастаре хладне одаје
Где су запаљене мангале
И чује се само бат корака
Венци од наранџастог цвећа
Тамо доле на степеницама
Код реке
Сутоном се вијоре тамне мараме
Намрешкана вода
Пева своју жалобну песму
Храмовима и повијеним гладама
Склопљене руке
Просуле се звезде
На већ дубоком небу.

Константин Филиповић I-5

Мој град

Ваљево је место красно.
Кад шетам, шетам слободно.
Кад дођем, осећам се страшно,
јер то место као да ми је родно.

Тамо је много добрих људи.
Ако си срећан, то ме не чуди.
Тамо имаш лепу околину
и своју кућну топлину.

Ваљево, мој град,

подигне ме кад осети пад.
Помаже ми да будем добре воље
и да постанем биће боље.

Ваљево своје праве чари крије.
Можеш се повезати с њим иако
си гост.
Овај град никад никог одбио
није,
откако памти колубарски мост.

Она

Ево, опет пада ноћ,
Да'л ће она опет доћ',
Боже, дај ми неку моћ,
Боже да'л ће она доћ.

Ево пада мрак,
Осећам њен зрак,
Мислим на наш брак,
Боже, осећам њен зрак.

Ево опет нека тама
Почиње да ме слама,
Недостаје ми та галама.
Боже, осећам да је сама.

Ненад Милошевић III-6

Поглед

Зашто ме тако
гледаш?
Зар не видиш
да ми требаш?
Погледом јурим

тај као ноћ
црни чуперак.

Погледом ти
моје срце
зауставиш,
а не знаш
ни сам
да си крив...

Покушаваш
да изоставиш
додире по кожи.
То не треба ти.

Додирнуо си
моју душу.

Кривња

Крив си.
Крив си и не поричи то.
Крив си што се
не бориш за нас.
Крив си што
сви наши снови падају
и што нема спаса.

Крив си,
колико ти
толико и ја.

Време нас раздваја.
Тај који пушта
си ти, не поричи.

Кад кажеш да ме волиш,
чујем то
све тише и тише.
Те речи не постоје више.

Не прилази.
Боли ме твој поглед.

Да. Не. Не. Да?
Не поричи више!
Волео си ме,
а то чујем све тише
и тише
Све одлази полако
као ветром ношено,
толико лако...
Зар је наше време
већ потрошено?

Пуштам сузу, а онда две,
океан топлих суза...
Нестало је све.

Уништио си жељу.
Уништио си наду,
а ко смо ми?
Заљубљени у паду,
паду без престанка,
без почетка и без краја.
Без ичега.

Не осећам ништа више,
и чујем те све тише
и тише...
Где си?

Ја сам у затвору себе
Беспомоћно гледам кроз прозоре
Чезнем за ониме што је напољу
Треба ми природа
Вапим да провирим кроз врата
Све то чиним сетно
Лепо је
Чезнем и мучим се али не зовем
у помоћ
Знам да је нема, она не постоји
Када си ти сам свој осуђеник,
затвореник,
сам свој злочинитељ, сам свој
тужилац,
судија, целат, прекорник
Тада од других не тражиш
помоћ
Тада не помаже ништа,
јер узалуд је помоћ, ње и нема
јер сама си себи и помоћ и
немир и зло и спас
И сама себи си нико и сама себи
си све

Јер музика је моја једина
терапија
И не могу више нигде јер мозак
је капија
Не да се смирити, све на једно
сабија
И нисам добро, све сам слабија
Волим да идем, али мисли су
робија
И срећа је све кобнија
Лепота лажнија

Али ипак, живот је игра срећног
краја

Претерано волимо

Толико претерано да љубав
почне да гуши

И онда они који добију нашу
претерану љубав, уз њу осете
притисак

А затим пруже претерано јак
отпор који претерано повреди
оног ко даје
љубав

Тако људи причају

Ја мислим да претерују

Избор из збирке Ектогенеза

Милица Пантелић IV-5

Срца два

Лепо моје, мило моје,
Звезда неба мога сјајна,
Сузе у мом оку стоје,
И то више није тајна!

Теку сузе непрестано,
Горко сада ја се кајем,
Мени блиско сад је страно,
Нигде више не пристајем!

Зар сам тако снена била
Кад веровах да ме воле?
Сломише ми она крила,
Сада ране љуто боле!

И парају небо муње

И звезде се сјајне гасе,
Гризе срце трње сумње,
Где си сада, ти, мој спасе?

Угриз болан срце кида,
А отрови телом теку!
Вео тајни сад се скида,
Док речи душу секу!

Ал оне нису знале
Да у мени два су срца!
Моје могу и да спале,
Опет твоје снажно куца!

Милица Вишић III-2

Молитва

„Боље је молити из срца без
речи, него с речима без срца.”
(Махатма Ганди)

Моја је молитва без имена, ал'
јака,
као последње речи пред смрт.
Кида и слама к'о руке сељака,
моли за милост пред дугачак
пут.

Молим сваку душу на свету
уз ову скромну, малу песму;
молим и тражим к'о птица у лету
топлину и срећу на скривеном
месту.

Све које за њу чују молим,
молим за, ето, мало стрпљења,

јер оно што свакој души треба
јесте та чудна искра смирења.

Молим за таласе мора и тешке
олује,
за поља и реке пуне.
молим за душе немирне и душе
мртве,
за рањене и уплакране одбегле
срне.

Безусловно опет и опет молим
да сваку реч пажљиво бираш,
да бринеш о туђој уморној
души,
симфонију срца свог да јој
свираш.

За љубав, само, нећу да молим.
То ћу препустити у руке вама.
Свако своју молитву нек'
испише сам.
Афродита се, ипак, другачије
сања.

Моја је молитва пуна живота,
као сахарска мала оаза,
са безброј немира у пустој луци,
дугачка, већ исписана животна
стаза.

Ана Косић III-4

Теодора

Жарни зраци сунца, и дан врео.
Арена се светом пуни.
Све као у кошници врви.

А иза решетака, ту су медведи и
вуци;
ту си рођена, једног спарног
дана,
о Теодора.

Кажу, поживети нећеш.
Слабашне руке и нејака душа.
Али, о грдне варке.
Од рођења борац си била.
Кад за дворе ниси ни знала,
о Теодора.

Са сестрама храбро иступи,
ту, на песак, камен и прашину.
Сунце пече, у глави ти се врти.
Али пасти нећеш.
И кад каменице полете, и лав
дотрчи, ти стојиш,
о Теодора.

Блатњавим улицама ходиш.
Хаља ти се по прашини вуче.
Просте жене, и празни људи, сви
те окруже.
А ти, цвете младости,
склад унела си у несклад,
о Теодора.

Маслинова грана мира.
И ружичасти цвет помирења.
Степеницама се пењеш живота.
Док сазнајеш, док гледаш, док се
спремаш.
Има ли лепшег призора,
о Теодора.

Плочице плаве из Абисиније

за мермерни под приљубљене.

Вода се таласа,
и пара се диже,
Глава ти уздигнута, док ходиш
право,
о Теодора.

Врева градска, бродови и људи.
Сићушно једно створење,
неприметно у мноштву.
Обе си стране живота брзо
спознала.
И увреде истрпела.
Све због свога циља високога,
о Теодора.

Караван ходи кроз пустињу.
Празнина зјапи у души.
Отисци стопа не остају.
Душа на ивици смрти.
Издржи, јер мораш, јер не
слутиш будућност,
о Теодора.

Царска носиљка улицом прође,
путеви судбине се укрсте.
Прашина с улице и златни
двори,
у тренутку бескраја.
Прстен обећања,
о Теодора.

Честице прашине у ваздуху.
Достојанствен и одмерен ход.
Круна се пружа, голуби лете.
Сламу си за пурпур заменила,
истрајна до краја,

о Теодора.

Свила и нар, и раскош живота.
Све је празно без дубоке душе.
А ти си и то имала.
Обдарена увек си била,
даровима ретким,
о Теодора.

У златној хаљини, на дну
ходника стојиш.
Стани, Теодора, сачекај.
Не иди.

Иза тебе пустош, ватра и смрт.
Завештање за мрачно доба.
Круна твоја на гробу слободе.
Људски умови неразумни,
против тебе уротише се.
Не, птицо, не лети из гнезда, не
остављај јато своје.
О Теодора, византијска царице,
лепото духа.

Константин Филиповић I-5

ГОГЕН (есеј у стиховима)

У свом атељеу, удишући мирисе
Сене,
Пол Гоген гледа у бело платно.
У платно на коме ће да наслика
живот.

А где је живот?
Тамо где смо били
или овде, где смо сада?

Живот је окружен огромним морима,
окужен голим женама.
Живот је само длака у њиховој коси,
само брадавица на њиховим дојкама.
То је говор додира, говор топлоте њихових телâ,
то је говор без речи, без метафора,
то је говор оног најбољег у нама.
Да, живот је на Тахитију.

А у Француској, живот би био:
купити боје,
срести се са купцима на Монпарнасу,
платити кирију,
слушати критичаре док те нападају,
ућуткивати плачљиву децу,
смиривати незадовољну супругу.

Много је лакше побећи од стварности
него живети у њој.

А тебе, Гогене, занимају само питања.
не занимају те одговори.

Сва сећања си утиснуо на то платно,
све оно што ћеш у старости памтити.

Савршенство које не зна да је такво.
Свет без тајни, свет без мржње,
свет без брига.
Свет који си сматрао заосталим,
а онда схватио да је најплеменитији.
Савршенство се крије у једноставности,
у ономе што је човеку блиско.
Зато је за тебе она жврљотина,
настала у песку пацифичког острва,
лепша и од Ребрантових и од Монеових слика.
Лепота је била тамо где је ниси тражио.
У оној девојци која бере воће,
која није чула ни за корсете, ни за салоне,
ни за скупоцене хаљине и шешире.
За ту девојку, чији је струк завијен скромним парчетом тканине,
твоје пријатељице из Париза ће рећи
да је дивљакуша, да је бестидница, да нема манире.
Ти ћеш остати при своме,
сматрајући да само та примитивност
може да објасни суштину живота.
Одакле смо?
Из неких далеких предела, са неких високих планина.

Тамо се више не можемо
вратити.
Тамо светлост наших бакљи не
може стићи.
То је земља у којој људи више
не живе.
То је земља где живе наше
приче,
наши корени, наше успомене.
То је земља коју не можемо
заборавити.

Ко смо?
Најтања жица на гитари.
Она која најлепше звучи, а увек
прва пукне.
Ми смо бића која мисле да су
стене,
а увек прва заплачу.
Ми смо перо које најбоље пише,
а увек му мастило најбрже
исцури.
Куда идемо?
Идемо до наших предака,
идемо до звезда које се неће
угасити,
до извора који неће пресушити.
Идемо тамо куда ће нас наша
душа водити,
путевима којим нико пре нас
није ишао.

Гоген ставља последњу тачку
на слику.

Окреће главу и гледа обале
Сене.
Осмех се види на његовом брку
и он на небу над Паризом
види дрвене лађе тахићанских
ловаца
које долазе са великих, далеких
мора.

Немања Грујичић III-1

цртеж Дуње Поповић IV-3

Кружиш

У животу
У нашем крају
Где се приче
Изговарају онако
Како ти
волиш
Крадом
прилазиш
И узимаш
Делиће младости
Остављаи задовољство
Ваљда.
Тамо где се
Спајају рат
И мир
Баи ту
Налазиш себе
Зашто? Не знаш.
Али чиниш то
Стално и изнова
Кружиш.
У животу
Где човек
Остаје човек
Ти остајеш необуздан
И нимало људски
Поново волиш
Волећи све.
Увек си и увек ћеш.
Превиише добар да би био истинит
Превиише ту да би био жеља
Превиише посебан да би био једини.
Спушташ се а заправо си високо
изнад нас
И опет ћеш то
бити.
Кружиш.

Милица Пантелић IV-5

НАГРАЂЕНА ПРОЗА

Зашто читам

Недеља. Поноћ. Алекса поново касни кући. Хвата зарђалу кваку шкрипавих врата од боровине. Да ли је тих? Не, зна да га нико не чека. Отвара их нагло. Улази. У уснулој кући обавијеној тамо одзвањају само његови крупни кораџи. Тешке ципеле оштро падају по чистим плочицама у ритму налик ратничком. Алекса улази у собу, баца испуцалу кожно торбу у ћошак и леже на кревет. Сан му пада на, од живота, већ довољно тешке капке. Одједном, уз трзај скаче, схвативши да има домаћи из српског. Отац ће га убити ако добије још једну јединицу, мајка ће плакати... Узима стару Андрићеву збирку и проналази приповетку „Деца“. Почиње да чита. Након неколико тренутака, више није у својој соби. Испуцале зидове и мрачни поглед на сат који му управља животом, замењују улица и деца из његове банде. Казаљка више не граби даље, откуцаји су далеки и невидљиви. Ужива у налету моћи. „Јеси ли ми друг?“, Алекса мукло проговара сећајући се дечака кога је познавао боље него себе. Док се сцене нижу, чују се само откуцаји срца, уздах и шуштање излизаних страница. „Будалаш“, Алекса се озарио: „Оружје достојно правог вође!“ Клушко приче се размотава, слике лете по соби: улица, урлик, досадни, размажени Никола, потера, узбуђење, две ципеле, фијук ваздуха пресеченог силиненим ударца, крв и на крају – издаја. Петар, коме је поверио задатак, његов друг у свему, изневерио га је... Када је требало да зада последњи ударац, Петар је Николу пустио да побегне. Сва енергија, узбуђење, залет спласнули су у Алексиним очима и претворили се у тихи бес. Крај. Опет је у тамници коју назива кућом. Његов тамничар упорно куца даље. Те ноћи, Алекса није спавао.

Недеља. Вечера. Слатки мирис голица Николине ноздрве. Он брзо пролази кроз дугачки ходник прекривен меканим, црвеним тепихом. Топлота избија из чистих зидова. Отвара тек офарбана, сјајно бела врата кухиње. На столу се налази велика, масна, пуњена ћурка окружена облим печеним кромпирима. Његова мајка, ниска, здепаста жена, увек у кеџели и окружена рецептима, седи поред оца – високог, бледог човека који мало прича, много ради и често није код куће. Предиван укус испуни Николине образе и на усне му натера речи: „Мама, волим те“. Мама му, износећи на сто чоколадни, глазирани колач одговори: „И ја тебе, љубави“. Вечера је завршена. Никола тихо одлази у своју собу, оставља ликове да разговарају. Има домаћи из српског. Узима позајмљену Андрићеву збирку и тражи приповетку „Деца“.

Никола почиње да чита. Престаје. Мисли му лутају. Свако слово тера га на размишљање. Свака реченица у мисли враћа болне успомене. „Јеси ли ми друг?“, Никола прошапта сетивши се дечака кога је познавао боље него себе. „Будалаш“, оштра реч помери му поглед са књиге на руку прекривену ожилцима. Сцене се нижу. Никола постаје све узнемиранији. Соба је премала. Слике га опкољавају и он као да тоне... Улица! Урлик! Алексине зажарене очи! Бег, скровиште, фијук ваздуха пресеченог силином ударца, крв, страх, бол... Дечак који је стајао са стране, треба да Николи зада последњи ударац... Пушта га да побегне. Страх и немоћ, помешани са крвљу, претварају се у збуњеност. Крај. Мирис вечере више није слadak. Те ноћи, Никола није спавао.

Недеља. Ноћ. Петар непомично седи за радним столом. Замишљен, у тами, гледа звезде. Увек размишља. Преиспитује сваки покрет. Кривица и туга га гуше. Његова соба је бесконачно мала за све бесконачно велике мисли и осећања. Хладно му је. Из транса га трже сестрин шапат: „Петре, ниси урадио домаћи“. Он пружа руку ка старој полици и у збирци Иве Андрића проналази приповетку „Деца“. Поглед лети преко белих страница. Реченице се све брже и брже нижу. Постају нит садашњости чији је центар Петар. „Јеси ли ми друг?“, прочита наглас, а у мисли му се врати слика од пролетос – слепи сокак иза школе, лик Алексе и дечака чије име не зна и јутро које никада неће заборавити. „Будалаш“, одзвања у Петровој глави. Реч из срца ишчупа чеп који спречава поплаву. Улица. Урлик. Узбуђење. Потера. Понос. Две ципеле. Фијук ваздуха пресеченог силином ударца. Крв. Дечаков изгубљен поглед и на крају – спознаја... Петар дечаку треба да зада последњи ударац. Пушта га да побегне. Узбуђење, туга, страх и збуњеност постају још већи – експлодирају у Петру остављајући га беспомоћног. Крај. Поново му је хладно. Те ноћи, Петар није спавао.

Јутро после, Алекси, Николи и Петру отворило је нове хоризонте. Књига мења човека. Додаје зачин личном искуству, оплемењује туђим искуством. Спаја људе, решава конфликте, греје душу. Зато читам.

Прва награда за најуспешнији писмени задатак на такмичењу средњих школа из књижевности

Награда „Љубица Ножица“ за најбољи писмени задатак ученика Ваљевске гимназије школске 2018/19.

Софија Јаневска I-1

Востани Србије – у наше време

Мој мали народ прошао је пуно тога. Пузио је четвороношке, бос по трњу, до колена у блату. Ишао је напред, ишао преко брда и равница, кроз шуме и ливаде, пратећи крваве трагове својих предака стигао до краљевских и царских ципела, дочепео се моћи, славе и страхопоштовања. Све то захваљујући Србима - храбрим, тврдоглавим, доследним себи. У стању су да се боре, гризу, пружају отпор вишевековној турској и аустроугарској власти, жртвују свој осмех, задовољство и живот, зарад свог народа, слободе и вере. Али такви дивови, живели су у мраку све док ниси дошао, Доситеју.

Ти, наизглед сасвим обичан човек, сличан другима, али ипак јединствен, посебан, пун родољубља и памети, нахранио си гладне Србе знањем, напојио их љубављу и разбуктао пламен који је прогутао таму. Описменио си и просветлио људске умове и истакао праве вредности. Извукао си свој народ из блата, утабао стазу и попљочао трње за неке наредне генерације - за нас; за мене. И хвала ти! То је нешто најмање што ти сваки Србин може рећи, али и највеће јер нема речи које могу да искажу такву захвалност. Сада, готово три века од твог рада, свет и Србија постали су другачије место. Друштво се развија, технологија напредује, градови расту, и баш захваљујући томе, начини на које човек може добити знање и образовање су небројени. Он може да пита, да прича, да слуша и чита, као некад, али и да добије готово све информације захваљујући рачунарима и интернету, који су главна одлика данашњег друштва. Човек може, али не чини.

Живимо у свету искривљених вредности, заблуда и предрасуда. Живимо у држави у којој људе опија празан осећај испуњености, обмањује лажна истина, а теши вечита пролазност. Живимо у добу политичке доминације, мита и корупције, у времену мржње, слепоће ума, незнања, ријалитија, старлета, јутјубера, жаргона

и простаклука, па сам прилично сигурна да би ти био потребан најновији речник да би чуо и препознао свој језик и народ. Оно што си ти схватио и пренео Србима пре толико времена, ови нови, развијенији и напреднији људи изгледа не схватају или неће да схвате. Лакше им је да се једноставно препусте убитачном таласу који их води у пропаст, а они то не виде или неће да виде. Лакше им је да гуше глас разума који их зове на прави пут, а они га не чују или неће да чују. Градови су пуни лица и улица, а њихова душа окована каменим хладним зидинама које парају небо, пркосе облацима, дрвећу, птицама, једни другима. Чак и људи су сада тако ситни и небитни наспрам тих цинова које су сами створили, наспрам тих паметних рачунара и телефона које су измислили. Друге ствари сада су дошле на право место, а оно о чему си ти писао и причао, сада је само успутна тема. Оно чему си посветио свој рад и живот полако пропада, али не брини. Има наде!

Све док и даље постоје људи који се труде, раде, засипају новим идејама, а буде се са жељом и вољом за реализацијом, све док постоје културни, образовани, племенити људи, несечични да поделе своје знање, памет и љубав, све док постоје, постојимо и ми. Обећавам, Доситеју, теби, који си љубио свој народ и обема рукама само пружао, да никада нећеш бити заборављен. Захваљујући теби, за нас Србе има наде. Обећавам. Хвала Ти.

*Похвала на конкурс Задужбине „Доситеј Обрадовић“
Награда „Љубица Ножница“ за најбољи писмени задатак ученика
Ваљевске гимназије школске 2018/19.*

Јована Гавриловић П-3

Историјско и песничко у Плавој гробници Милутина Бојића

Пре свих ратова, свих страдања, свих река крви које су плавиле душу нашег народа, један осамнаестогодишњи момак је написао песму, за то време веома јеретичког наслова – *Мртви богови*. У тој песми он примећује да „тонемо све дубље”, да би се седам година касније, 1917, нашли „на дну, где шкољке сан уморан хвата”. Исти онај који „држи опело у доба језе ноћне”, у овој песми горко закључује: „Сами у свом грцамо опелу”. Тај младић, који је још тада видео *Вавилонска слова* над „вечитим гробљем умова” и чуо „јек трубе јерихонске” када „срећа по гробљима труне”, опевао је све те гробове „мртвих богова” и „Прометеја наде” у једној јединој песми која је постала највећи наш, српски, парадокс. Једина гробница која је српским ратницима давала снагу за наставак живота, која је одржавала наду да мали чунови могу зауставити „галије царске”, била је *Плава гробница*, једно од ретких дела које је познатије и цењеније од свог ствараоца, Милутина Бојића.

Историја је својим трњем обрглила ову песму, све оне који су свој вечни (не)мир нашли на дну „плаве гробнице”, али и једног песника, Руперта Брука, који се, за разлику од „апостола јада”, нашао на дну Егејског мора. И пре него што је почео, Први светски рат се као најјача главобоља јавио у главама европских уметника. Рат је, осим жртава, Лиге народа, шпанске грознице и Вајмарске републике, донео прелаз из модерне у авангарду, или, што би Бојић рекао у *Последњем човеку*: „давно раскрестио с Боговима палим”. У то доба се млади ствараоци поново окрећу нихилизму, верујући у Ничеа. Млади Бојић је већ делимично присвојио оно „Бог је мртав”, али је у његовим раним песмама „*übermensch*“ уствари постао једна нова синтагма: „*erschrocken Mensch*“. Песник прави искорак ка надреализму и дубинама људске психе када је у *Мртвим боговима* викнуо: „Мудрости, доста!“, а у *Последњем човеку*: „... а го разум шта је? Иронија моћи. Зар њој да се дивим?“

Милутин Бојић је ратове осетио пре својих европских колега. Балкански ратови су Србији донели нове територије, али и нове ужасе које је осликао последњи стих Бојићеве песме *Јесен на Вардари*: „Кад расклапа се гробница царева“. Са том песмом наставља се његов

стваралачки поход ка сопственом књижевном Јерусалиму, *Плавој гробници*. Кључне мотиве *Плаве гробнице* је у овој песми најавио стиховима: „Јер са твојих поља крв још није спрана, / Кости синова по дну ти се ломе“.

Мир у Србији није дуго потрајао. Већ 1914. почиње онај слућени, за неке државе прижељкивани, Велики рат. Бојић тада изражава још један парадокс свог песништва. Док пропагандне машине регрутују песнике да певају о рату, Бојић, који је опевавао рат пре рата, у рату пише песме са мотивом љубави. Упркос томе, светионици тих стихова и даље се не могу ослободити сенке гроба и смрти, али их одлучно заслепљују, поготово стиховима песме *Очи*: „Те очи које не тамне ни смрћу“. Превазилажење страха од смрти у доба смрти карактерише и већ поменутог Брука који у песми „The Dead“ помиње „широки, сјајни мир, испод ноћи“, али и парадоксално охрабрује певајући да је мраз „напустио несломљену славу“.

Као и 1912. и 1913, Бојић је у време великих недаћа био са својим народом. Цензор у Нишу, члан телеграфске јединице за време повлачења преко Албаније, доказао је ону Дучићеву тврдњу из „Блага цара Радована“ о заједничком пореклу хероја и песника. Прошавши врлети и мразове, стигао је на Крф, где се своје последње, 1917. године, коначно овенчао круном херојства, и песничког и људског. „Песме бола и поноса“ постале су синоним за надљудска херојства у Великом рату. Као и остали делови његовог опуса, и ова збирка садржи песме које су међусобно противречне. Да су „Песме бола и поноса“ једно засебно путовање духа, сведочи помак из: „И алге се ноћас љубе сред оргија“ из песме *На острву*, до: „И на мртве алге тресетница пада“ из *Плаве гробнице*. Али, ма колико биле различите, у њима је ипак видљива слутња смрти, као у стиху: „сањива у вео облачи се мрачни“, из већ поменуте *На острву*.

Једно од највећих страдања Првог светског рата, несрећу Скопског ђачког батаљона познатог у народу као „1300 каплара“, Бојић је описао у *Плавој гробници* стиховима „Како врућим кључем крв пенуша њина / У деци што кликћу под окриљем славе“. Осим подсећања на смрт, у својој најпознатијој песми Бојић охрабрује и шаље подстрек борцима за нова херојства. Његов поклич постаје јачи и од саме смрти.

Мотив сахрањивања је најизраженији у претпоследњој строфи. У њој се глас лирског субјекта супротставља гласу балада и

тужбалица и спартански тражи: „Без речи, без суза и уздаха меких“. Прижељкује се освета и нове борбе: „И да мртви чују хук борбене лаве“. Ти делови *Плаве гробнице* веома су блиски експресионизму и крик лирског субјекта постаје једнако јак ономе са истоимене и најпознатије Мункове слике. Утицај симболизма препознајемо у стиховима: „Тиха као поноћ врх острва јужна“. Све те алузије и метафоре доказују да је *Плава гробница* постала главна хрестоматија песничких покрета српске књижевности, српски „Камен из Розете“ преко кога се поменути правци могу „дешифровати“. Усуђујем се да приметим да је то највероватније прво дело постмодернизма на српском језику, и због своје интертекстуалности, и због свог односа према историји. Стојећи на прагу надлазеће авангарде којој је раније толико стремео, Бојић се стрпљиво окренуо према наслеђу модернизма и постао једини песник са руком на кваки врата кроз која никада није прошао.

Може се рећи да свако место има своју песму. И сваки простор свој стих. Тако онај део Јонског мора око острва Крфа, на чијем дну леже српски ратници, има *Плаву гробницу*. И обоје су били коначиште животног и песничког ходочашћа Милутина Бојића, храм у коме је оставио своју последњу реликвију.

прва награда за есеј на конкурс „Вук Милатовић“ *Филолошке гимназије*
Немања Грујичић III-1

Пустош

Више ни сопственим очима не верујем. Ова звезда ми сваког дана ставља до знања да је јача од мене; да управо ја зависим од ње; да је она та која има власт нада мнош. Од силине њеног деловања и једноличности простора, чини ми се да сам овде већ прошао милион пута. Ова проклета пустиња се игра са мнош. Измени се за време само једног трептаја- у једном моменту видим оазу, док већ у другом песак је једино што ме окружује.

Није ли та пустиња најужасније место на свету? Сва та прашина и прљавштина пружа се у недоглед. Свако зрно представља по један лош подухват некада изведен- сломљено срце, злочин из страсти, погрешну одлуку. Свако то зрно вришти по један грех, на овој

депонији људских (погрешних) избора. Само бисмо један избор ми морали да направимо- постанемо још једно зрно или издржимо до следеће оазе?

Борба је. Губи се свест. Путује се међупростором- путује се између стварности и јаве. Привича вам се оаза. У бунилу. Али управо је та оаза само једноставна пројекција снова, жеља, идеала.

Како путовати овим међупростором када наше примарне потребе нису задовољене? Жедни смо, гладни; око нас се ствара тама од силине сунчевог зрачења; ваздуха за наша плућа све је мање. Најједном, опажамо да се врисак зрнаца утишао. Сада га је могуће разазнати, протумачити. Учити из туђих грешака с циљем да се исте не понове. Огроман је терет на нашим плећима. Колико ће нас заправо издржати? Колики је утицај видљивог на невидљиво, али и невидљивог на видљиво? Само они који знају читати знакове ће стићи до воде. Само они који су способни да пркосе сами себи и, иако њихове примарне потребе нису задовољене, успеју да примене све што су њихова чула икада регистровала, само они ће и преживети.

А колико је њих само опазило знакове, али је и њих видело у симболима? Колико је њих наишло на симболе које не могу протумачити? Тада, од беса због неспособности да последњи део слагалице ставе на своје место отпочињу онај рат, онај рат много тежи од овог са симболима- рат са самим собом. Иако најтежи он је и најделотворнији- увек сте ви победник!

Убеђен да је ипак овај корак последњи који ћу направити, бацам се на земљу. И осећам, једва, ту под својим прстима нешто влаге. Од узбуђења, последњим атомима снаге отварам очи и схватам да сам коначно ту- у оазе. Срце ми се испуни срећом и поносом. А ево га на крају и тај уздах- уздах олакшања или уздах бола- свесност да је ово крај, али уједно и почетак.

*награда часописа Акт
Теодора Митровић IV-6*

Мој град

Још увек никоме није јасно да ли је то био уступак или нека прикривена клетва. Ипак, читаве генерације су посветиле своје животе решавању те загонетке. У сваком случају, ретка су места која су се угнездиле између више од две реке. Толике воде које неуморно протичу би морале да донесу нешто више од муља и гомиле грања. Током историје, реке су доносиле и слободу и ропство и све остале контрасте које би савременом човеку (а и његовим претходницима) могле пасти на памет. Можда је касно да се то изговори, али, да није било тих контраста, наша слика би највероватније остала на нивоу скице коју је припити уметник ижврљао на кафанској салвети. Наша слика, срећом, постала је фреска која, за разлику од осталих припадница своје врсте, не проводи векове на беживотним зидовима, већ у умовима људи који често и не знају да препознају њену вредност. Оно што они, међутим, знају, јесте како да ту вредност пренесу другима. Због тога је Ваљево један од оних градова који се могу наћи у скоро свакој држави света, а не само иза табли које стоје поред магистрала и путницима што свакодневно пролазе поручују добродошлицу. Без икаквих намера да правим алузије на популарне песме, запевке или слогане, већ на самом почетку могу исказати закључак да сваки Ваљевац који оде негде другде, ма колико његово одредиште далеко било, осим балона ракије и килограма дуван чварака, са собом понесе и дух Ваљева, који је засигурно постојао и пре тог топонима.

Положај које је Ваљево заузимало кроз векове је свакако утицао на настанак тог духа. Док су се остали делови Србије помало и хвалисали чињеницом да су стајали на самој граници два различита света, западног и оријенталног, као и да су ту границу стрпљиво чували од оних који су хтели да је помере, Ваљевци су једино могли да обелодане свој статус ничије земље, у правом смислу те синтагме. Час у саставу Аустроугарске, час део Београдског пашалука, није ни чудо што су овај град и његова околина развили тако богату традицију побуне, коју, чини се, до сада нико није ни покушао да порекне. Ако за часак изузмемо све догађаје важне за Први српски устанак који су се десили на овом подручју, важно је истаћи и улогу људи ваљевског краја у оба светска рата, као и одреда који је, предвођен кафецијом

Владом Даниловићем, показао херојство у једном веома важном, али често заборављаном рату: српско-турском из 1875. године.

Одлика која Ваљево раздваја од остатка њихових сународника јесте став, или претпоставка, да је њихов изговор речи најближи оном вечито променљивом, а, опет, за неке вечито недостижном, стандарду српског језика. Упркос свим чињеницама које наведени став доказују или оповргавају, становницима овог града говорништво никако није била страна делатност, оно у чему су они, пак, показивали слабости било је, а и данас јесте, ћутање.

С друге стране, ако сте, када заспите, са сваке стране ушушкани планинама, ви и немате право на жалбу. Планине су одувек биле део земље који је најближи небу, и људи који су на њима засновали своја огњишта су морали бар по нечему бити другачији од осталих. Када се горштак спусти у долину, живот му се, донекле, чини безболнијим и он је тада спреман да оствари све оно што, иначе, у крајолику који га је претходно окруживао не би смео ни да испланира. А када се врати на узвишења са којих је потекао, она му изгледају мање стрма него што су раније била. С обзиром да већина данашњих Ваљеваца води порекло управо од таквих људи, поменута метафора би, по правилу, важила и за њих, јер су метафоре, као што знамо, једна од оних ствари које се могу безброј пута мењати, али никада остарити.

Према тој дефиницији, Ваљево и није град, већ једна метафора. На нама је да откријемо каква.

*прво место на општинском литерарном конкурсу
Немања Грујичић III-1*

Елементи хумора у Писмима из Немачке Љубе Ненадовића

За путописе је карактеристично да онај ко путује, казује своја мишљења и импресије о ономе што је видео, стављајући себе увек у други план.

Ради лечења, Љуба Ненадовић, боравио је у немачкој бањи Хамбург 1870. Како каже писац Радован Бели Марковић „Љубио је свој народ и зарад народа је и многу своју мисао удешавао да буде *полезна* и у свакодневљу применљива. *Писма из Немачке* су, после *Писама из Италије*, најбоља Ненадовићева књига, и најмодернија.

Писма из Немачке су за пола века испред тадашње српске прозе“. У њима Љуба Ненадовић понајвише слика Немце, али говори и о свом народу, о Италијанима, Французима, Енглезима и народима Америке.

Читајући *Писма из Немачке*, читалац је често насмејан, изненађен је начином како путописац гледа свет око себе. Десет писама из Хамбурга писана су у болесничкој соби, наредних девет приближавају читаоцу различите излете. Ведрином су натоплена и једна и друга писма. Путописац иронично прихвата и своје лечење, став према немачким филозофима и научним достигнућима разних народа. Запажа се како је смех код Љубе Ненадовића *еликсир живота*. Путописац облицима хумора прекраћује своје болесничке дане, негује позитиван став према Србима, али истовремено нуди запажања о народима Немачке, Енглеске, Француске, Италије као и Америке. Међу шалама, безбројним као и људске глупости које су их изазвале, највећу вредност имају оне што се односе на друштвено-политичке појаве, на систем владавине и носиоце власти у недемократским државама. Иронично негира уметничка и научна сазнања. Хумором показује да је упознат са савременим књижевним и друштвеним токовима, али показује и човекову отуђеност од природе.

Љуба Ненадовић је у путописима волео духовито да приповеда о ситним стварима које су проузроковале судбоносне последице у историји народа и човечанства. Полушалавим објашњењима даје се слика крупних историјских догађаја. Код Љубе Ненадовића хумор је сатирични, радосни и рефлексивни поглед на свет.

Весела природа путописца удружена са путописним текстом слика је самопоимања и поимања других. Богатство хумора важећег за сва времена помаже читаоцу да Љубу Ненадовића доживљава као савременика.

Мотивисање за читање путописа, истраживачки радови посвећени Љубином делу, допринос су ученика Ваљевске гимназије и Матичне библиотеке „Љубомир Ненадовић“ новим читањима којима се освежава спомен на Љубу Ненадовића. Ваљево треба да задржи епитет путописне престонице.

*одломак истраживачког рада
друга награда 2018. на републичкој смотри
Динка Радосављевић III-5*

Сва лица лепоте у роману *Слика Доријана Греја* Оскара Вајлда

За енглеског књижевника Оскара Вајлда естетика је била центар живота у сваком смислу. Роман *Слика Доријана Греја* спада у ред класика и сматра се једним од највећих уметничких дела у историји светске књижевности. Несумњиво је да је Ј. В. Гете својим *Фаустом* утицао на формирање филозофских и естетских начела Оскара Вајлда

Кроз тематику романа, изјаве и животе ликова, манифестују се и идеје естетицизма. Уметност постоји ради уметности и она је увек нешто што је лепо. Сликаство, глума, књижевност, музика - служе да човеку причине задовољство или пруже утеху. Оног тренутка када се у њих умеша душа, оне губе своју основну функцију. Колико год да је Вајлд сматрао да је естетика одвојена од етике, кроз главне ликове романа: Доријана Греја, Базила Холварда и лорда Хенрија Вотона, кроз њихова размишљања, односе и поступке, можемо извести безброј моралних поука о вредности живота.

За Оскара Вајлда је тајна живота у тражењу лепог. Лепи Доријан воли да види и додирне лепе ствари, али још више ужива у уметничком темпераменту које оне имају или откривају: природа, намештај, материјали, драго камење, вез, црквена одежда, амбијент, сликарство, музика, позориште, књижевност.... Лепота је уметност, она буди чула и лечи душу и зато жеља за уживањем у њој оправдава сваки човеков поступак. Уметност је живот. Сва лица лепоте којима се бавио Вајлд у свом роману приказате сврставајући их у више врста уметности, кроз радњу, анализу ликова и односе међу њима. На крају сваке од њих, извршићемо поређење са епиграмима из предговора који се тичу естетицизма, а које је Оскар Вајлд писао после настанка романа.

Кроз ставове о смислу и сврси живота и уметности и њиховој корелацијокоје износе ликови у роману, Оскар Вајлд дефинише своје схватање уметности - уметност се не може живети, она је лепа, одвојена је од морала и њена главна функција је или забава или утеха. Уметност није живот, иако га врло успешно копира, некада до те мере да не примећујемо разлику... Управо у тој сличности и лежи највећа

опасност. Природа и човек се временом мењају, уметничко дело не. Онај ко покуша да замени живот уметничким делом, као Доријан Греј, ко покуша да живи по моделу уметничког дела, њему прете хаос и ништавило.

*одломак истраживачког рада
трећа награда 2018. на републичкој смотри
Вук Огњеновић III-3*

Мушки ликови у Летопису тешњарском Славена Радовановића

Славен Радовановић је рођен 10. 1. 1947. у Ваљеву. Наш је писац, есејиста, драматург и филмски сценариста. Члан је Удружења књижевника Србије. Прозу је почео да објављује 1968. године, најпре у београдским књижевним листовима и часописима, међу којима су *Савременик*, *Књижевне новине*, *Књижевна реч*, *Знак*. Писао је и за студентске часописе *Поља*, *Студент*. Добитник је награде за филмски сценарио за филм *Нечиста крв* и награде *Младости* за необјављену приповетку *Смрт Боже Мачкетине*. Прво дело објављено изван часописа је *Летопис тешњарски* (1975). Изашло је у издању *Просвете*, познате издавачке куће. Уредници и рецензенти били су угледни писци Светлана Велмар Јанковић и Видосав Стевановић. Након тог дела показало се како писац доноси другу страну света кроз своје писање. Познате су збирке приповедака *Колубара на небу* (1983) и *Ударац витешком чизмом* (2014). Објављивао је и романе, *Креманска ружа* (1982, 1988), *Обрнута црква* (1990), *Повест о спису Рајмонда Лила* (2003), *Није било сунца* (2010). Написао је и филмски сценарио *Атомски вртови*. Сабрана дела Славена Радовановића изашла су 2017. г. у шест књига

Пажљивим ишчитавањем *Летописа тешњарског* уочавају се многобројни мушки ликови. По многим карактеристикама јунаци су различити, али са друге стране и веома слични. Означени су именом и презименом, надимком или неким другим знаком распознавања (Божа Алексин). Оформлио их је карактер, време, крај шездесетих и почетак седамдесетих година прошлог века и идеолошка уверења.

У шест приповедака, које чине *Летопис тешњарски*, имамо шест главних јунака. Неуредни, огрезли у пороку, пијанице, лажови,

болесни, а у прижељкивању смрти осврћу се на своју прошлост. Неки од њих, попут Богуслава Новака, Гргура Ицаковића, Боже Алексиног, нису одувек имали такав живот, пун туге и бола, већ их је нека недаћа обавезала. Са друге стране имамо Тојина, Кепу и Милоја Попарског, који су оронили људи. Живели су живот на свој начин. Сви они су очајни, утонули у пијанство, огорчени на овај свет, усамљени, мученици на путу ка смрти.

Споредне ликове спаја тегобан живот. Паја Зис и Миливоје Ђула су сродници по недаћи. А уз њих можемо придружити Обрада Једнооког и Милкура, када је у питању пијанство као порок. Паја Зис и Миливоје Ђула не осећају никакву горчину према људима, док са друге стране имамо Обрада Једнооког, код кога се јавља осећај мржње и горчине према брату, и Милкура, који такво осећања проживљава према Кепи. Једино дечака, од свих споредних ликова, испуњава љубав, искреност и туга.

Од споредних јунака сазнајемо много о њиховим животима, али и о животима главних јунака и о времену у коме су живели.. Они се више међусобно разликују, него што су се разликовали главни јунаци. Различитог су образовања и друштвеног статуса. Али као и главни јунаци, након неких несрећа у животу, окрећу се главном пороку, алкохолу. Њихов однос према друштву, а поготово према женама, био је врло лош. Сви они су пуни мржње, горчине и очајања, осим дечака који је на својм добротом оплемењује свет унакажених, остављених, озлоглашених

Поменути ликови, пружају нам важне податке о главним јунацима. Нису у потпуности „људи са дна“. Неки од њих доносе трачак наде, а неки су се пронашли са другим ликовима у животном паклу.

Мушки ликови у *Летопису тешињарском* задржавају особену карактеризацију, углавном су у служби неморала и зла. По социјалном статусу, моралним преступима и слици света подсећају читаоца на свет Достојевског и Кафке.

*одломак истраживачког рада
трећа награда 2019. на републичкој смотри
Мирјана Ђукић III-5*

Мотиви добра и зла у роману Ребека

У предговору *Генеалогije морала* Фридрих Ниче истиче да за сва времена важи став да је свако најудаљенији од себе. Уметничка дела нам показују како у потрази за собом човек мора да савлада многа искушења. О томе говори и роман Ребека.

Дафне ди Морије (1907 – 1989), енглеска књижевница објавила је роман *Ребека* пре осамдесет година. Један је од најчитанијих романа двадесетог века. Говори о судбини две жене, госпође Де Винтер, некадашње и садашње. Иако прва госпођа Де Винтер, Ребека, више није жива, њена сенка је и даље присутна у Мендерлају, боравишту Максима и друге, неименоване госпође Де Винтер, која је такође и нараторка у роману. Неименована нараторка мора да се суочи са успоменом на Ребеку, коју су сви волели. Њу то подстиче да преиспита идентитет, да размишља о дуалитету људске природе, о човековој растрзаности између добра и зла. Мотиви зла видни су у јунацима, њиховим поступцима у психолошком слоју романа, у натприродном, фантастичном,

Иако преминула, Ребека убрзо постаје централни лик овог романа. Читаво имање одише њеним присуством и нараторка осећа да је сви пореде са бившом супругом свог новог мужа. Ненавикнута на живот аристократије, госпођа Де Винтер се тешко уклапа у нову средину, а госпођа Денверс, бивша Ребекина собарица, не пропушта прилику да јој прилагођавање учини још тежим. Ребека је новој газдарици имања представљена као анђеоска фигура, жена ретке лепоте, поноситог држања и милог духа. Укратко, Ребека је жена са којом је тешко такмичити се.

Ипак, како радња одмиче, читалац сазнаје да Ребека има и своју тамну страну, а да Мендерлај скрива тајне достојне најјезивије готске атмосфере. Преокрет настаје када Максим коначно иступа пред своју супругу са неочекиваном и застрашујућом исповешћу. Ребека не само да није била идеална жена, него је била и манипулативна прељубница, са мрачним тајнама које је вешто прикривала шармом и љубазношћу. Признаје јој и да је у последњим округним претњама Ребека најављивала да ће своје дете зачето са другим мушкарцем подметнути као његово и тиме га је навела да је убије.

Са одлуком нараторке да и после сазнања о злочину остане уз мужа, роман се претвара у напети трилер у коме супружници покушавају да прикрију истину и избегну казну. Након проналаска доказа који Ребеки дају мотив за самоубиство, то им успева. Трагедија која се наслућује од првих страница, не обилази сасвим јунаке. Цену застрашујућих породичних тајни плаћају славним Мендерлајем, који нестаје у пламену.

Оставши без породичног дома и прогоњени мучним успоменама, супружници Де Винтер остатак живота проводе у изгнанству, али се држе заједно –далеко од Мендерлаја и трагова Ребекиног присуства, нараторка коначно добија Максима само за себе.

Уз наговештаје присуства претећих сила, догађаји стално балансирају на ивици натприродног, никада је сасвим не прелазећи. Ребека је прича о заљубљеној девојци која покушава да пронађе свој идентитет. У служби је добра, али путеви су јој пуни злих слутњи. Добро је видно и у другој госпођи Де Винтер, али само у једном делу њене личности. Она остаје уз свог мужа када он више нема вољу да крије свој грех. Јунакиња која је у почетку слаба и која се плаши Ребекине сенке, на крају успева да уништи надмоћ коју Ребека има над својим мужем.

Роман *Ребека* својом загонетном причом о моћи коју над човеком имају сопствена очекивања, потрагом за идентитетом и данас стиче много читалаца. У роману доминирају мотиви зла дати кроз натприродно, фантастично, опсесивно, параноично, кроз тежњу човека да докучи непознато, да освоји неосвојене просторе.

Мотиви добра огледају се у мотиву љубави. Искреном љубави, борбом са самим собом, прихватањем себе, проналаском властитог идентитета, савладава се демон Ероса дат кроз архетип жене заводнице. Иако је над јунацима на последњој страници романа небо црно као мастило, црвени трагови сунчевог изласка најављују могући преображај зла у добро.

Ребека је дело које помера границе стварности и оставља читаоца да размишља да ли је све баш онако како изгледа. Веујемо да ће буућа читања романа *Ребека* ићи у правцу књижевне паралеле са романом *Џејн Ејр* Шарлоте Бронте.

*одломак истраживачког рада, трећа награда 2019. на републичкој смотри
Динка Радосављевић III-*

КРАТКЕ

ПРИЧЕ

Свевидеће наочаре

Мир, спокој и тишина, оно што је Аби имала. И не заборавимо и један пар наочара.

Аби је некада давно спознала љубав, али је тада била премлада да је у потпуности схвати. Остала је без особе која јој ју је пружала, те јој љубав више никада није измамила осмех. Баш зато, Аби је познавала то осећање боље него било ко други.

Аби није имала другове, али је зато некада давно имала пријатеља. Било је то у време које је прошло, али се наставља, време изгубљено, али никада заборављено.

Аби би сваког дана напуштала кућу са стрепњом, са страхом од плача и рата који су њени вршњаци водили. Увек је седела у последњој клупи, да би могла да посматра. Имала је дара за то. Она је вредно учила, не школско градиво, већ људе и живот.

Наша Аби видела је љубав, пријатељство и страх, али то никада никоме није рекла. Чак ни себи. Није марила за те речи, већ за емоције иза којих оне стоје. А осећања су врло често изнад речи.

Аби је била скоро сама. Никада није могла бити усамљена, јер је једном давно упознала своју мајку, а када једном видите мајчин поглед и њен љупки осмех, та нестварна слика грејаће вас до краја живота.

Упркос свему што је изгубила и са чим је остала, Аби је била срећна. Поседовала тај један пар наочара. Био је то поклон који јој је мајка дала, док је била на самрти. То нису биле обичне наочаре, већ свевидеће наочаре, такву јој је бајку мајка причала.

„Узми их. Мила Аби. Не могу те ја штитити довека, те ће оне од сад бити твој оклоп. Посматрај са њима, људе, емоције, срца, овај наш свет. Биће тешко, али ће ти оне помоћи. А онда ће све бити јасно. Али Аби, не дај да те оно што видиш промени, без обзира на све, мораш задржати дар који имаш. Чувај мир, спокој и тишину. А када дође време и прави човек, када те ове наочаре довољно ојачају, можеш да их скинеш, а онда уживај, смеј се. Бићеш срећна, мила моја“.

„Али мама, зашто баш ове наочаре?“

„Јер су то свевидеће наочаре, Аби. Магичне су“.

Једино у шта је Аби више веровала од магије, била је њена мајка. Аби ју је послушала. Када је дошао тренутак, срећу коју су јој наочаре доносиле, заменила је још већом радошћу - смехом и човеком. Аби је наставила даље, знајући још једну важност живота - истинску срећу, за коју је довољан обичан пар наочара, мудра мајка и свевидећа Аби.

Јана Митровић VII-1

Љубав није само реч

Видео сам „мост љубави“ у Врњачкој Бањи. На „зимовању“, са родитељима, први пут сам био тамо. Прича се да у ту бању обично долазе људи који су у извесним годинама и који се труде да пронађу изгубљено: здравље, сећање, људе... Мени се учинило да траже изгубљену реч.

Када сам у другом разреду основне школе питао оца за ланчић који има учитељица, са три привеска, срце, крст и трећи мени непознат, отац је одмах имао одговор: „Срце, крст и сидро“! Љубав, вера и нада. Гледајући окачене катанце на мосту љубави, учинило ми се да је ово четврти симбол или комбинација једног од два.

Одједном угледах три аутобуса са децом на екскурзији који се паркирају, река девојака и момака се размилела по овом чувеном лечилишту. У неком тренутку, двоје се одвајају, купују катанац код локалног „дилера“ катанцима и тихо, опрезно, пазећи да их неко не види, заједно га окаче о ограду моста. Заклињу се и преко леђа бацају кључ у набујалу воду. За петнаестак минута се креће даље. Још неколико пута до аутобуса окрећу се да ухвате још један поглед, на мост и на њих, за време које је остављено и за оно које ће доћи.

Катанац је сидро са срцем који кључ у облику крста једном откључава. Веру је однела река, њих двоје корачају са оним преосталим, чему се могу вратити и за пар година. Ако буде љубави, биће и речи наде у љубави.

Када једнога дана дође само једно, мораће да потражи кључ негде на крају реке, тамо где нестаје и настаје сећање. Видео сам „мост љубави“ у Врњачкој Бањи, срце, крст и сидро једне речи...

Вања Миливојевић VII-1

Себи...

Овога пута заиста одлазим. Искрадам се из твог загрљаја, нежно померам твоје снажне руке чији ме је терет притискао, задржавао и предуго. Незадовољно се прилагођаваш новом положају без мог тела које си стезао и ја задрхтим. Издвајам ружу из синоћног букета док ми је у другој руци кофер успомена, невелик а ипак бескрајан. Шуњам се на прстима и страх ме је шума врата док излазим из твог дома, моје чауре. Окрећем се за собом неколико пута све док напокон нисам довољно далеко од тебе уснулог, и тек тада продишем, како ми се чини, после целог једног века.

Шум корака претвара ми се у трк и примећујем осмех који ми обасјава лице и тај моменат остаће ми залеђен у мислима вечно. Зрачим срећом као светлошћу која избија из мене и даје нове боје сваком пределу овог наизглед сивог јутра, најлепшег. Поклањам ружу девојчици спремној за ново школско јутро, на својим плећима имам и превише успомена са тобом. Једном ће тај терет престати да боли. Схватам, више ти се не дивим и поново имам себе. Сва љубав према теби остаје као бледи траг који обавија твоју још увек уснулу силуету обасјану тек понеким упорним зрачком светлости.

Сада између нас постоји непремостива пукотина, дубока и широка као сам свет. Више никада неће бити ни речи о нама. Са сваким мојим кораком остајеш само сенка некадашње фигуре која ми је пружала руку када паднем - да ме извуче или остави управо ту где јесам. Постајеш слово на папиру, на разгледницама и фотографијама, али мастило бледи и брже него лажни сјај помпезних речи. Претвараш се у једно име од кога сам научила много, али првенствено у шта никада више не смем допустити себи да се претворим. Боје ватромета, заједничких ручкова, филмова, поклона, ружа бледе и претвориће се у обичан ковитлац у коме се ништа неће разазнати. Постојаћеш још само у питањима познаника, на страницама споменара ситница мога живота и у једној торби у коју је стало све твоје и коју ћу ти вратити без иједне речи.

Чему речи, када не постојимо ми? Смејем се наглас и привлачим погледе озбиљних, пословних људи у оделима и радника пекара који зраче очајем. Не, не могу они схватити свилени додир слободе на

мојој осетљивој души нити очи које се после много времена пуне сузама среће уместо безизлаза. Не, неће схватити да осећам како летим, моја паперјаста крила нису за њихове очи, али ја одлазим. Пењем се уз сунчев зрак. Једна жута душа бежи од наметнутог схватања сивица магле нечије стварности.

Милица Лукић II-5

Мост разумевања-међугенерацјјска солидарност

Слога

Неки кажу да је разумети старије лако. Расли смо слушајући приче старијих људи како је некада било. Али сада, када смо одрасли, схватили смо да се много тога променило.

Због различитих мишљења, доста младих људи свакога дана упада у сукоб са онима који су остарили. Млађи не поштују старије и непристојни су према њима. Не прихватају њихове савете игноришу их.

Два дечака су се враћала из школе и негде близу њиховог комшилука настаде свађа и туча. Бака из оближњег дворишта посматрала их је неколико секунди и онда је рекла: „Зашто то радите, зар желите да се повредите?“ Дечаци су је погледали и без обзира на њене речи наставили су тучу. Гледала их је неколико тренутака, окренула се и отишла. Веома мало времена је прошло, када се ту појавило још деце. Потрчали су према њима да их раздвоје. Дечаци се помирише и заједно са групом деце наставише кући. Можда је бака деловала на групу вршњака.

Дечаци нису испоштовали и послушали баку само зато што је била доста старија од њих, али своје вршњаке су одмах послушали.

Увек ће бити неслагања међу генерацијама. Ми треба да се потрудимо да слоге буде више.

Аница Петровић VII-1

Великодушност

Разумевање је велика реч, многи је разумеју, велика већина је не разуме или не жели да је разуме.

Био је то један од најтоплијих дана. Дека Милан се припремао да крене у своју свакодневну јутарњу шетњу. Када је изашао из куће, схватио је да је веома топло, али је наставио својим путем. Након пола сата шетње, позлило му је и пао је онесвешћен. Поред њега је пролазило мноштво света, али се нико није освртао све док се није појавио дечак Милош. Позвао је хитну помоћ, али пошто су чули дечији глас нису га ни саслушали. Тада је позвао своје родитеље и они су деку Милана одвезли у Дом здравља. Лекар је рекао да је господин Милан још пола сата остао тако да лежи, био би мртав. Сазнавши то, дечак се осећао срећно. Када се дека пробудио, лекар му је објасно шта се десило и показао му је његовог спаситеља.

Дека Милан опет ужива у својој јутарњим шетњама и сваки пут када би пролазио поред места где је лежао беспомоћно, сетио би се Милоша и његове великодушности.

У свету постоје многи људи којима је потребно разумевање и подршка, нарочито такозваном трећем добу, бакама и декама. Њима се најмање одаје поштовање. Зато мислим да је тема о солидарности веома важна и о њој треба више разговарати и поправљати многе поступке како би било што више слоге међу генерацијама.

Драган Ђокић VII-1

цртеж Катарине Гајић III-5

Остала је срећа

Покорили смо воду, земљу, ваздух, светлост, чак и свемоћну природу.

Европа, Немачка, сеоце у сенци великог Нојшванштајна. Стари човек стоји на пешачком прелазу. Са помоћним колицама прелази улицу, за њега брзином светлости, за возаче спорије од пужа. Бес у људима за воланом хукти. Љутња пуца. Сирене парају уши. Народ само посматра. Старац пада. Људи беже док није постало горе. Човек са муком устаје и наставља пут са сузом на лицу, кроз хладни живот и самоћу.

Америка, Њујорк, градски метро. Исцрпљерна старица улази у горду машину. Много деце седи и гледа како се старица једва одржава на ногама од силог дрмусања. У једном трену пада на колена. Сви из стида, скрећу поглед. жена излази из метроа, седа на клупу и јеца.

Европа, Србија, Ваљево. Кренула сам у школу и на том путу нешто ми је измамило осмех. Старац се враћао својој кући носећи торбе пуне намирница. Издаси су му били плитки, а уздаси још плићи. Једна девојчица приметила је његове муке, дотрчала је до њега и узела му торбу из руке. „Не брините, декице, ја ћу вам помоћи“, изустила је кроз љупки смешак и измамила му осмех. Заједно су се упутили старчевој кући, док су неки гледали разрогачених очију, а неки се смешили дивном призору.

Себичност је испарила покорена моћном речју. Остала је само срећа... И свет је почео да се мења...

Јана Митровић VII-1

Пажња

Сваки дан када бих ишао у школу, виђао бих једног дечака из суседства како под руку води старију жену Прво сам мислио да му је то бака која га је чувала док је био мали. Касније сам сазнао да је то комшиница из зграде која је слабије видела, али је била ведрога лица. Одводио би је до пијаце, продавнице или оближњег парка. Причали су, смејали се и полако ходали. Ни киша их не би омела. Друштво им је правило једно мало штене. Испричали су ми да је бака живела сама, да су јој деца негде у иностранству. Топлину породице нашла је међу суседима.

Једном сам био посебно срећан јер је у њеном окружењу било још деце. Рекли су ми да су то деца из зграде у којој је она живела, којима је она често правила друштво док су им родитељи одсутни и увек је за њих имала по неки слаткиш. Схватио сам да је била омиљена у свом окружењу. Како сам све више обраћао пажњу, чинило ми се да је срећна иако је слабо видела и била сама. Некада је била учитељица, деца су је много волела, а њени бивши ђаци, сада већ одрасли људи, управо су били они који су бринули о њој. Често сам је виђао како седи на клупи и прича нешто, вероватно много занимљиво јер око ње сви ћуте и слушају. Увек би ми тај приказ измамио осмех и осећај задовољства и схватио бих да нико не мора да буде сам.

Дани су пролазили, а она је са својим пријатељима увек била ту, ведрога и насмејана. Тај мост саткан од љубави и поштовања чврсто спаја различите генерације и надам се да таквих мостова има свуда и да се тешко руше.

Лазар Дивнић VII-1

Поштовање

Било је јако спарно септембарско вече. Ужурбаним кораком ишла сам кући уморна, размишљајући о удобном кревету и серији коју волим да гледам. Нико се није смејао од људи које сам сретала. На лицу им се видео умор и забринутост.

Приближавала сам се згради у којој живим. Чула сам јак ударац у згради. Потрчала сам и брзо ушла. Видела сам групицу деце мојих година како се смеју и снимају телефонима нешто. Погледала сам на други крај зграде. Један дека је скупљао смеће у картонску кутију. За њу је био везан канап, како би могао да је вуче, јер није имао снаге да је подигне. Помогла сам му и однела кутију на ђубре. Успут смо причали. Пожалио ми се како му се стално дешава да деца наиђу и ради забаве шутирају смеће које је са тешком муком вукао до контејнера. Замолио ме је да не бацам кутију у којој је било смеће, како би и наредних дана могао да га одвуче. Обузела ме је нека туга. Схватила сам како је лепо бити млад и пун снаге и како је тужно кад млађи неће да помогну старијима, а још горе кад им одмогну.

Мислим да неки људи уопште немају поштовање, ни према старијима, ни према млађима, ни према родитељима, па ни према себи, јер да га имају, не би ни помислили да некога повреде. Не знам зашто неки од нас не разумеју друге људе, њихове године и добре намере. Једног дана сви ћемо доћи у те позне године и сигурно нико од нас не би желео да доживи непоштовање од млађих људи.

Милица Јевтић VII-1

Солидарност

Србију већим делом чине старији грађани и верујем да се надају да могу да се ослоне на млађе генерације у тешким тренуцима.

Доста деце има врло мало поштовања према старијима. Ретко виђам некога како помаже старијим. Чешће запажам децу како провоцирају старије од себе. Не знам да ли је према старијима горе понашање мале деце или тинејџера. Родитељи су у сваком случају криви за бунтовничко понашање своје деце.

Надам се да деца помажу старијим особама бар у својим породицама. Доста старијих људи одбија помоћ зато што сматрају да све могу сами да обаве, али постоје и они који злоупотребљавају помоћ коју добијају тако што траже много више него што им је понуђено. Има и старијих грађанина које деца избегавају као што су, на пример, пијанице или бескућници и оне које изгледају као таман кишни облак спреман да избаци сву тугу и љутњу из себе. Верујем да би сви много пре помогли насмејаној и ведрој особи него некоме ко изгледа злонамерно и можда може чак и да умањи љубав према старијим грађанима.

Потребно је узајамно поштовање између старијих и млађих да би се стекла солидарност међу грађанима и да би Србија била лепше место за живот свих генерација.

Тамара Јањић VII-1

У служби добра

Дан уочи Видовдана 1389. године, на тајном месту у Крушевцу десио се састанак који српска историја бележи као одлучујући. О томе се говори у народној песми Кнежева вечера. А у срцу нашег народа епска поезија подсећа шта је највећи чин храбрости, заједништва, солидарности...

Истог дана 416 година касније група руских морнара побунила се на броду Потемкин. Тим догађајем почела је руска револуција. Двадесет година доцније у њихову славу снимљен је филм „Оклопњача Потемкин“. Тај црно-бели спектакл је увек на светским листама најбољих и најутицајнијих филмова свих времена. Најпознатија сцена су колица са дететом која јуре низ степенице, док гомила људи бежи у паници од војника који пуцају на њих. Прошло је више од пола века, а истог дана 1987. године у Београду је рођена прва беба из епрувете.

Када год замишљам себе, видим некога ко помаже другима, ко се даје не штедећи се, ко постиже кош у последњој секунди за своју репрезентацију. У стварности није баш увек тако. Трудим се да будем добар друг, брат, син и унук, да охрабрим слабијег, да помогнем јачем, да разумем, да подржим у победи, да помогнем да се прихвати пораз. Моје је име Вања Миливојевић. Ученик сам седмог разреда Ваљевске гимназије. Рођен сам 27. јуна 2005. године. За наставак и почетак овог века бићу у служби разумевања, заједништва и солидарности.

Вања Миливојевић VII-1

цртеж Дуње Поповић IV-3

ПРОЗНЕ ВАРИЈАЦИЈЕ

Путнику

Марија Јовановић, позната српска списатељица, рекла је да сећање није запечаћена конзерва коју по потреби отворимо и затекнемо увек исти садржај. Да сећање преображава прошлост, уписујући јој садашње знање, искуство и осећајност. Зато сада, док седим у свом, јутарњим Сунцем окупаном, собичку, покушаћу да испричам причу о прошлом, садашњем, али и оном што нас сутра чека, а да при том не дозволим властитој таштини да у моје речи сипа гомилу сплетки.

Док размишљам о томе како је сваки тренутак већ прошлост, Сунце се издигло високо изнад моје зграде. Чудно је то проклетство времена и начин на који се поиграва са нама. Човек жели да живи у тренутку, а ретко успева да ухвати и проживи тај тренутак. Шта уопште стоји иза појединца који посматра свој одраз у огледалу? Шума успомена, разговори изгубљени у крошњама дрвећа и љубави дубоко укорене у нама терет су прошлости која бди над нама. Да ли је она стална или увек ишарана стварним заборавом и трунком сопственог додворавања? Да ли нам она говори да грешке не понављамо или да то пак учинимо, само мало другачије следећи пут? Да ли нас прошлост учи да се плашимо смрти, јер она је све ближа и да, као последицу тог сазнања, халапљивије и снажније грабимо сваки наредени тренутак? Било како било, једно схватање свакако не постоји, а времена не преостаје много. Даље се живети мора.

Спрам идеје да је сваки тренутак већ прошлост, садашњост је тешко објаснити, ако је то уопште и могуће. У неколико тврдњи сам сигурна. Као прво, боје које ме окружују у датом тренутку су стварне, чак и оне апстрактне. Зидови моје собе су бели, књиге на другој полици љубичасте, а љубав је смарагднозелена, да би потом прешла у дубоко плаву. Као друго, предмети које додирујем су такође стварни. Осећам папир под врховима својих прстију, оловку у руци, чупави тепих под босим стопалима. Чујем у ноћи буку возова са станице, послушкујем капи кише у јесен. Осећам мирис топле кафе, док додирује моје усне. Дати тренутак, како код га разумели, живи на мојој кожи и рецимо да је за тумачење садашњости то сасвим довољно.

А сада будућност. Занимљив парадокс присутан је у овом уводу. Човек се одувек питао ко држи конце његове судбине. Ко се поиграва његовим јутрима, данима и ноћима. Ко му шаље олују, као да је тражио кишу? Ко ће му сутра послати маглину, када њему треба Сунце? Да ли је његов живот негде записан, утврђен и неко само повлачи прстима по речима док чита и прелази у нови ред, пасус, затим поглавље. Да ли ће тај неко сутра одлучити да прескочи поглавље, поцепа страну или запали књигу човековог живота? Као и многе тајне универзума, неке већ у овом саставу поменуто, и ова ће остати скривена иза далеких сазвежђа Ориона, Персеја и Андромеде. Но, ја будућност тако не појмим. Одбијам да помислим да неко други диктира моје ноћи и дане и да сам ја само неми посматрач сопствене представе. Слушам глас Мике Антића како у позадини говори: „Ја умем у сваком новембру да направим јун. И немам обичне среће. И немам обичне грехове.“ Ја држим судбину у својим рукама док чекам да у њему наступи летња деклинација.

Корачајући кроз живот, човек мора да схвати да живот није туга, ни трагедија. Живот је дар, чак и када се неизвесност будућности узме у обзир. Све што се са човеком може десити, сваки тренутак његовог живота, поседује неизоставно добро. Свим сањарима (али и намргођеним лицима) припада сутра и велико можда које се крије иза поноћи.

Човече, окрени се иза себе! Види пут који те је доведе довео, заволи своју сенку што те у стопу прати. Сутра ће те можда „срести понори или узглавља“, али, човече, дивно је немати план. Осети топао асфалт под својим стопалима, корачај даље. Пусти да те поветарац и

шум дрвећа води напред и свој пут ћеш поново наћи негде између несталног „било је“, обојеног „сада је“ и великог „биће“.

Милица Златановић IV-5

О књижевности

Нема живота без уметности, а ни уметности без љубави. Љубав нас све покреће и све што настаје, настаје због ње. Књижевност изискује духовну моћ, изискује осећања и таленат човека да та осећања као нити издвоји из срца и пренесе их на папир. Да их пренесе нама, генерацијама и генерацијама људи, да их читамо и тако проналазимо себе у комадићима срца и душе уметника, да тражимо утеху, срећу, задовољство у речима исписаним од стране некога ко њима управља и ствара своју врсту чаролије и неизбрисивог трага. Читамо да бисмо, бар на кратко, одлутали у свет и живот који није наш, да бисмо се сакрили од сопствених осећања, а пригрлили нечије друге, да бисмо пронашли инспирацију у другим људима, догађајима, вешто компонованим речима надареног аутора. Но, мислим да кроз свако дело ми тражимо једно, можда само у различитом облику. Увек тражимо љубав.

Милица Лукић II-5

Тронаћи своје место

Живимо у компликованом свету, који има карактеристике попуно другачије од света који нам причају да јесте. Округан је, себичан, једноличан. Човеку дође да само тражи излаз из целе те збрке. Али, можели се стварно побећи од њега?

Оно што управља овим нашим светом јесте једна хладна застрашујућа сила. Рат. Људи ратују на разне начине, ужасне и одвратне начине. Повређују друге, убијају се међусобно, сада и горе него у прошлости. Чине да човек нестане изнутра, остане празан, те му тело више не служи, кад нема особу унутра којој ће бити штит. Понекад људи то сами себи ураде, ратују са својим сопственим умом. Одузимају себи живот бесвесно, под утицајем овог света, који их спушта до дна, а онда их притиска док потпуно не нестану.

Било је тако још у давним временима. Људи су ратовали на другачије начине, али све је водило до једне исте тачке. Смрти. Мудри људи, уметничке душе, схватили су шта се дешава. Наши животи труле. Упитали су себе постоји ли начин да се то заустави? За њих, па и за нас данас одговор је не. Не, не постоји. Али може ли се побећи од тога? Барем мало отуснити од свег овог терета који носимо на леђима? Нису били сигурни, али су покушали да пронађу лек. Узели су лист хартије, перо и мастило, и почели да пишу о свету у коме би желели да живе, где људи не би убијали себе и друге. Свет у књигама приказан на разне начине. Највише прија свет осећања, среће и смеха, предивног дара природе.

Читам да бих побегла од реалности. Напустила бих ово несхватљиво место и отпутовала негде далеко, где ме нико не би могао пронаћи. Читам кад ми треба предах од других и од себе, кад ми је доста размишљања, лажирања осећања, плакања. Пожелим да побегнем од себе саме и упознам фантастичне ликове и њихове предивне приче. Нестварне су, баш зато су прелепе, баш зато ми лако измаме осмех на лицу, а затим и смех који може да учини чуда. А ја, ја волим да се смејем више од било чега.

Читам јер то волим. То је мој бег од свега. Препуштам се пишчевим речима и утонем у његов неистражени свет. Постајем невидљива. Проналазим место где ме нико не зна, нити ће ме икад спознати. Небитна сам, независна. А то ми даје крила да полетим.

Јана Митровић VII-1

Читање је...

Многи људи се чуде зашто неки воле да читају. То су људи који никада нису спознали чаролију читања, што не значи да

никада неће спознати ако одлуче да читају, препусте се речима и уживају .

Читање оплеменеује. Учи да се правилно изражаваш. Најлепше писмене задатке пишу деца која читају књиге. За читање није потребно много, само књига љубав и стрпљење. Мала је то цена за оно што читање пружа.

Мени читање служи да уђем у један нови свет, у један нови универзум. Свака књига је један унуверзум, посебан и на свој начин другачији. Када нешто није у реду у овом универзуму у коме се сви налазимо, ја одем у један сасвим нови у коме се налазе мишљења других или чак и решења проблема. Читајући сагледавам, поредим околности и размишљам да ли је моје мишљење тачно.

Свако ко чита, другачије схвата величанствени глагол читати. Онај ко не чита, само би се нашалио и рекао да је читање глаголска именица. Да би са сигурношћу могао да кажеш шта је читање и зашто читаш, прво треба да почнеш да читаш. Пробај, можда ти се чак и не свиди, али тек када пробаш, када прочиташ књигу, никако раније не можеш да говориш ружно о књизи. Ко зна, можда те неко послуша и пропусти мноштво чаробних светова који воде негде. Нико не зна где ћеш упознати нестварна бића и истраживати до миле воље све док те то испуњава.

Лазар Лазаревић VII-1

Мотив свадбе у народној лисрској поезији

Народна лирика обухвата област многоструких односа у породици, сложени сплет љубави, мржње, спајања, раздвајања, напора, предрасуда, веровања, радости, жалости, од рођења до смрти.

Свадебни чин и сватовско весеље кроз душе људи различито се и доживљава. Код младића сватовско расположење и весеље може бити изражено и кроз љубавни занос као и кроз

осећање радости због заснивања властите породице и сопственог животног пута.

Сватовске песме тесно су повезане са пролећним обредним песмана. Претпоставља се да су коло, невестински венац и јабука, који у свадбеном обреду имају велики значај, у ствари симбол сунца. Сем тога, сватовске песме су пуне светлости, цвећа и зеленила. Песме са мотивом свадбених обреда садржале су и похвале младићеве и девојачке лепоте и благослове да брачни другови буду обдарени децом.

У души и осећајима девојке свадбено весеље се некад изражава као тиха туга због одласка из родитељског дома за који је вежу драге успомене срећног детињства и девојаштва. Одлазак међу непознати свет у дом младожење може да изазове у души девојке и осећање неизвесности. Понижавања женског бића у мужевљевом дому уместо осећања поноса и радости изазивају код невесте осећања безграничне туге за родитељским домом. Због овакве разноврсности животних појава везаних за сватовско весеље и свадбени чин и сватовска поезија је необично богата разноврсношћу осећања и њиховим преливима, мотивима биљака које су значајне за невесту и односа младожењине породице према невести. Очекује да се сви из породице у коју је дошла према њој понашају добро и да је поштују.

Сватовске песме које садрже богате описе девојачке опреме и природне физичке лепоте девојке која се удаје, пуне су радости. Радост проистиче из помисли да ће невеста у дом донети срећу, љубав, потомке, бољи живот.

Поједине љубавне, обредне и обичајне песме допуњују се и везују помоћу мотива свадбе.

*одломак истраживачког рада
Теа Младеновић I-6*

До виђења, друже мој

Име Сергеј Александрович Јесењин једно је од најзвучнијих имена како у руској, тако и у светској књижевности. Значајно је допринео развоју имажинизама. Његове песме непресушив су извор инспирације садашњим и будућим песницима. Поред тога што је готово савршено испуњавао форму књижевног правца ком је припадао, Јесењин је био песник зависник од туге.

Песничко незадовољство животом јасно је изражено у песми *До виђења, друже мој!* Стиховима доминира мотив преране смрти.

Знајући да је Јесењинову судбину, ову песму можемо посматрати и као опроштајно писмо песника од света, а не само од пријатеља као што сам наслов сугерише.

„У овом животу мрети није новост, али ни живети, напоскон, није ништа ново“, завршни и уједно ванвременски стихови нам указују на интензитет боли коју је аутор осећао док је стварао. Исказивати жељу за смрћу неки теолози би сматрали за грех, пошто се она сматра најтужнијим и најтежим тренутком за свако људско биће, али под утицајем депресије, Јесењину је било свеједно да ли ће дочекати још један дан на овом свету, или пак у паклу. Једини светли мотив јесте управо наглашено, размакнуто „До виђења“, као симбол надања поновном сусрету са пријатељем.

Кроз меланхоличан тон, лирски субјекат нам преноси незадовољство животом. Читаоци осећају, разумеју стихове јер слично песнику барем једном у животу осетили су тако велики бол. Песник нам шаље стиховану утеху да апсолутно сви могу да пате, и да то не зависи ни од материјалног статуса, породичног или друштвеног. „Целога живота чекам, а не могу сачекати, и остати још ову једну ноћ“ можда су најтрагичнији стихови песме. Да то сутра ипак није освануло, свет не би остао ускраћен за још који Јесењинов стих?

Туга је у животу незаобилазна и не бира кога ће погодити, али туга и бол инспиришу на стварање најкреативније умове овога света који нам омогућују да осећања пснички романтизујемо, да поезију заволимо, и у њој уживамо. Песници попут Јесењина завештали су нам своју бол кроз своја ремек-дела и тиме дозволили да се са њима саосећамо макар неколико минута док траје читање песме.

Сара Мишковић III-5

Остало је само ћутање

„Поштовани гледаоци, управо приказујемо ремек-дело домаће филмске продукције *Живот је чудо* у режији Емира Кустурице. У главним улогама се појављују... , допирало је из пластичне кутије која говори како ју је звао један обичан човек, деда Чедомир.

Као и сви други сеоски домаћини он није водио сјајан живот. Радио је, ћутке, и увек до изнемоглости. Био је, а и остао благ; чак ни мразеви, ни летње олује не би га разљутиле, ни забринуле или можда подстакле да подвикне; пробуди немир, кога уистину и није било у његовој души, те се измени и престане да ћути. Но, такав је био он, али не и његова несрећна породица...

Мајка му беше неморална жена, расипница, а и име јој нису знали, па је прозваше Вида, по некој Циганки из вароши која је умела да пева и игра, те је од тога и зарађивала. Тако је и мајка његова увек била ван куће и далеко од свог детета; дању спавала, а ноћу радила... Стога не чуди да би тада мали Чедо каткад само благо зајецао и неретко запевао, док је косио сено крај реке: „Дај ми мајко други живот, да проживим ја, јер у овом среће немам, немам никог...“ Тим стиховима као да је проклео себе... Мајка му је умрла пар година касније, а он на за чуђење целог села ни реч изустиио није; ни споменик јој није подигао. Само би некад скувао кафу и причао са њом, погледом. Све би јој испричао, она би га разумела и тако би заједно наставили да ћуте.

Да живот нема правила, уверио се и он када му је након десетак година на праг ступила једна жена, млада, вредна, виспрана и одмах се заљубио. Дошла је, та Јелена, како јој је име било, да ради у малинама, само на пар недеља. Међутим, она није знала за ту моћ сељака да оно што заволи, чува и брани од света, али не и времена. Није знала да они немају појам времена, јер је за њих десет година само десет сетви, али не и време да се роди једна дивна девојчица, Смиљана. Није могла да сања да ће се удати, за тог човека и усрећити га једном за цео његов живот. Смејао се, играо, проширио имање и јако их волео, али она то никад није сазнала јер је ћутао, увек... Чак ни у доба највеће снаге и смелости није имао жеље да каже било шта; да загрми кад дете направи несташлук или да му се захвали кад га дочека

са неочекиваним поклоном за рођендан. Чудна је то бољка, ћутање. Никад ништа не учини, већ само одгађа; завлачи нас и удаљава од стварности, тихо, али снажно. То је и убило Јелену, сву њену љубав закопао је под земљу, најалост, несвестан свега.

Изгубивши мајку, затим и жену коју је једино волео, мало се запитао, да ли би променио нешто? Окречио је кућу, ћерку уписао у школу, радио је још више, понекад заплакао, али никад није допуштао да његов глас затрује ваздух околине, а грло пресуши толико да заиста постане нем. Лажем, јесте једном док је лежао у оним малинама запевао исту ону песму, донекле, *Дај ми мајко други живот, да проживим ја, јер у овом немам среће*, јер само му је ћерка остала!

И како то обично бива, суровост живота увек се појави кад не треба. Ћерка му се разболела, тешко и без наде за опоравак. Једини лек је био да лежи крај ње и прича са њом, прича док га и она не напусти. Најалост, он је био свестан тога, али није могао против себе, чак ни тад. Након пар недеља доживео је ту горку судбину, највећу жалост што ју је неко икад доживео. Сахранио је и мајку и жену и ћерку. Људи су говорили да је проклет, да је луд, а он јадан и беспомоћан, опет их је све отерао од себе, ћутањем. То је можда једини пут да му је оно помогло, да га није спутало и повукло у понор и спријатељио се с њим, заувек.

Да ли реч има важност сада, а цео живот ју је избегавао и затурао под своју детињу патњу и бол? Неће никаква молитва, вапај, ни зов из дубине душе оживети изгубљену срећу, а ни време. Само може да му олакша да и он што пре оде, изгуби се и заувек нестане; као да цео живот није постојао, као да су му и мајка и жена и ћерка „увеле руже, бачене у пепео и огањ сиви... ” Да ли вреди даље живети?!

Мајка никад не умире,/ већ залази као сунце,/ чуваћу је ја у души/ све док живи моје срце, старац пушта сузу док се филм приводи крају. Стара севдалинка заклапа клапну, кутија се гаси, више ни не прича. Деда засука рукав, обриса сузу и дубоко уздахну. Поново је гледао исти филм; онај што му је ћерка поклонила кад је била мала. Ускоро ће да спава. Тако је већ двадесет шест година. Схватио је да живот није чудо, бар не свима; мада понекад не би ли га таквим учинио, он запева у себи: „Дај ми мајко други живот... “, онда устане и за промену, мало... заћути.

Вељко Ускоковић IV-3

Кроз Андрићево дело са Вуком М.

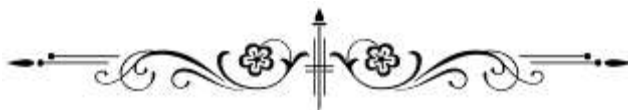
Проучавајући књижевно дело Иве Андрића можемо наићи на разне зачкољице, питања, нераздевања самих дела због сложености и дубљих значења Андрићевих метафоричних порука.

Корачајући стопама Вука Милатовића, проучаваоца Андрићевог опуса, кроз студију *Књижевно дело Иве Андрића у настави* сазнајемо да је Андрић надахнут темама из историје свог народа, судбинама појединаца, људским патњама и унутрашњом борбом. Од Андрића, као врсног наратора, можемо много сазнати и на плану уметничког изражавања. Андрић говори о историји, сликама живота, сукобима, етничким и верским подељеностима, социјалним сликама живота и учи нас многим истинама, важности историје и легенди за стварање.

Како Андрић своје ликове психолошки продубљује ми сазнајемо о много моралном и унутарњем животу људи, о људским судбинама, осећањима, страстима, љубави, мржњи, о човеку као жртви етничко-верских сукоба, времена и људи.

Вероватно нека од најбитнијих сазнања, које нам Вук Милатовић приказује у студији јесу сазнања о схватањима живота, сазнања Андрићевој мудрости и филозофији. Ученици, али и сви читаоци упознају се са разним циљевима, подстицајима за хуманистичко деловање, за развијање моралних особина и племенитог поступања.

Читајући Андрића, откривамо снагу човекове вере у смисао постојања, веру у смисао и сврху живота, уверење да човек може да пронађе излаз и у највећој безизлазности, да не сме да поклекне. Свет је, према Андрићу, препун зла, али добро са злом успоставља равнотежу и зато нас подстиче на размишљање о смислу човекове борбе, о потреби за животном упорношћу. Зато треба веровати и у лепо, у хармонију јер она пружа човеку задовољство и радост, Стварање лепих и добрих дела је нешто најузвишеније и најплеменитије у човековом животу.

Вук Милатовић у Андрићевим делима проналази идеје о величини и снази човека, о његовој нади, упорности и вољи да савлада све препреке, да тражи разрешење проблема, о човековој непресушној потереби за добротом и хармонијом.

Динка Радосављевић III-5

Сви смо ми заточеници „проклетих авлија“

Свако ко је прочитао *Проклету авлију* не може да се не запита у каквом свету живимо. Да ли смо и ми опасани оним истим зидинама као што је описао фра Петар? Да ли се историја стално понавља и да ли човек увек на овом свету не може бити без муке и јада? Јесмо ли и ми заточеници „проклетих авлија?“

И као што су Андрићеве ликови имали невоље, тако и ми сада, свако на овај или онај начин, бива крив за нешто што можда није ни учинио. Што би сурови Карађоз рекао - сви су криви, макар и у сну! Неко своју кривицу признаје, неко ни самом себи не жели да призна. У Андрићевој „авлији“ говори се о друштву чији се темељи љуљају, и у том хаосу, а све из страха да не изгубе власт, они хапсе и недужне, док многи кривци остају на слободи, где својим прљавим делима раде за власт. Суди се недужнима, а суде им највећи кривци.

Када добро сагледам наш свет, ни данас није ништа боље. Они који су моћни владају целим светом и, нажалост, желе да управљају нашим животима. Иако се ми тако мали трудимо да се не супротстављамо великим силама, оне увек проналазе пут да неког уплету у своју мрежу злобе и мржње. Боримо се против неправде колико можемо, јер мислим да у већини људи чучи један поштени фра Петар. Иако се у делу сусрећу разни ликови, од добрих и поштених попут Тамила, ту су и они зликовци попут Карађоза.

Чудно је како године пролазе, а да те „авлије“ увек остану у људском друштву, али нису само те „авлије“ опасне. Најгоре су оне које направимо самом себи и не дозволимо да било шта допре до нас. Можда би и сироти Тамил преживео да је змогао сву храброст да се бори за своју љубав. Дозволити љубави да уђе у наше срце и ширити је око себе, мислим да може да сруши све зидове, па чак и „проклете авлије“. Љубав је једина истина која може најгрубља и најсуровија срца да отопи. То треба да нас води у овом брзом животу.

Иако је тешко, живот је ипак једна велика борба, и треба оставити добар траг. Гушења слободе, мисли и говора не води ничему добром, ни у једном друштву, као ни разуздана слобода. Али Андрић нас својим делом подсећа и моли да нада увек постоји. Излаз морамо пронаћи сами, јер он је ту, можда само сакривен.

Док год има мрака, биће и сванућа, тако да ће „проклетих авлија“ увек бити, а и сунца које ће увек да победи мрак. Зато, пустимо сунце и љубав да буду водиље нашем душом, а неправде и недаће побећи ће саме...

Богдан Пантелић IV-3

Похвала опортунизму

Колико се год књига прочитало, увек се наиђе на различитости које богате човеков дух и знање. Све књиге имају суштинске сличности, а то је онај костур који књигу чини књигом, и чини се да је немогуће да постоји дело које је суштински другачије. Чешки писац Марек Томан убедио нас је у супротно.

Ако бисмо сматрали да сваки роман треба да има главног јунака, не бисмо погрешили. Када то изговоримо, обично очекујемо да ће главни лик бити човек, мушкарац или жена, или пак дете. Чекамо да видимо његове повезаности са другим људима, проживљавајући са њим његову авантуру. Одлика добрих књижевника је да увек изненаде својом довитљивошћу, да помогну књижевности, која се, попут космоса, непрестано шири. Марек Томан је књигом Похвала опортунизму проширио границе књижевности. Главни лик његовог романа није човек. То није чак ни живо биће, већ један дворац. Марек Томан изабрао је за главног лика и приповедача прашки дворац Черњин, фантастичну палату, сведока векова.

Дворац Черњин данас је седиште чешког министарства спољних послова, где је писац запослен. Своју личну повезаност са овом зградом, аутор је искористио да замисли шта би то она рекла људима, када би могла да говори. Пишчева машта успела је да од хладног и углачаног камена створи особу са одликама карактера, осећањима. Черњин Томанове маште је старац, он не осећа потребу за журбом, већ само да нашироко приповеда о свом животу. Могло би се

рећи да је Черњин прави прототип остарелог човека, који само жели да своје искуство преноси млађима.

Иако је тема романа неразјашњена смрт чехословачког председника владе након Другог светског рата, читајући приповест палате сазнајемо о историји Прага и Чешке, о чешком народу и традицији, о свему што би се некако могло повезати са дворцем. Стари замак не хаје за то што је његова прича испресецана многим уметнутим запажањима, њему је страна та журба младих. Његова прича је попут исповести, попут првог говора некога заветованог на ћутање. Управо зато је и драгоцена.

Проћи ће много времена пре него што ово дело буде праведно оцењено. Оно што је сада успело јесте да узбурка свет књижевности, и једног Чеха, макар на дан, доведе у Ваљевску гимназију.

Павле Игњатовић III-7

Знаменита тачка

Истина, сваки град има своју историју. Исто тако, та историја је у стању да нам дочара дух града, да прикаже његове успоне и падове, његову традицију. Ипак, данас не могу да доживим историју. Данас је само један дан, веома сличан прошлом, вероватно не претерано другачији од следећег. Стога, све што могу да доживим данас јесте - тренутак.

Тренутно у Ваљеву има око хиљаду насмејаних лица. Време је таман за оне летње мајице које су чамиле целу зиму. Не знам да ли сте видели, испред гимназије је данас било чишћење. Људи су седели и уживали у сунцу као да последњи пут сјаји. Чини ми се и да се песма чула негде. Леп приказ, све у свему. Једино што... Није уникатан. Има га свуда по земљи Србији. Не воле само у Ваљеву сунце. Чисти се и северније и јужније и источније. Како је онда мој град тако посебан? Шта је то што му даје онај весели дух?

Није историја. Није сунце. Није гимназија. Али свега тога и има помало. Мислим, не, чак сам и сигурна, да су то људи. Како је Хесе рекао: „Сваки човек није само он сам, него је он јединствена, сасвим особита, у сваком случају важна и знаменита тачка у којој се појаве света укрштају само једанпут и никада више.”

Дух Ваљева лежи у оним ситним људима који су дуго ту. У оној бакици што продаје воће на пијацу, у жени са кокицама на тргу, у оним псима луталицама који чувају своја места. Дух лежи у оној деци што им лопта нестаје у туђим двориштима, у префињеном начину на који гимназијски професори пуше цигарете испред, у корацима човека који касни на градски. Ваљево одише младима и њиховом жељом да мењају ствари, да причају о проблемима са којима се срећемо, одише њиховим идејама.

Овај дух ћемо готово увек срести рано изјутра када они средњих година одлазе да буду нервозни, а њихова деца нестају међу бројном другом децом. И на тренутак се да помислити да су се сви некако стопили, постали једна неприметна маса која лелуја кроз улице. Хомогена, једнака свакој другој маси. Изгледа да нам је дух прилично умртвљен, зар не?

Само гледамо у погрешном правцу. У музеју јутрос седе два стара пријатеља и причају упоредо о својим првим пијанствима и о мењању пелена своје тек рођене деце. Отвара се пекара. Отвара се књижара. Отвара се апотека. Оживљавамо полако.

Управо тај тренутак када свако дође на своје место, започне свој дан и угледа прву особу која му приђе. Е, то је дух! Не само то што је свако за себе јединствен, већ што стварамо оне црвене нити судбине, потпуно нове, свакога дана. Градимо мрежу општег припадања, и ситне односе које би некад могле живот да значе.

Зато је мој град баш мој град. Једна од тих нити је моја, стварам је овде за свог живота и можда нигде више. Овде сам оно што треба да будем. Ниједан други град ми то не може понудити.

Бурђија Марјановић IV-5

Добродошли у Ваљево

„Кад дођеш у било који град
А у било који град се долази врло касно
Кад дођеш врло касно у било који град
Ако тај град буде случајно Ваљево
Где сам и ја дошао
Доћи ћеш путем којим се мора доћи.“

Било је неизоставно цитирати стихове Матије Бећковића, песника који је на посебан начин описао мој град и све оно што, сигурна сам, сваки Ваљевац осећа према њему.

Мој град не чини нико други до људи у њему, зато и заслужују да их поменем. Било ког Ваљевца да упитате, сви ће вам са поносом рећи одакле су и изразити жељу да и ви посетите Ваљево. Ми смо један хедонистички свет, ми све лепе глаголе „певамо“, ми се седимо, лежиимо и увек, али увек ћемо се борити за наш нагласак који је најправилнији и на који смо и те како поносни. Без сумње је да ћете, ако икада посетите Ваљево, бити угошћени како доликује. Тај дух и гостопримство који имају Ваљевци, беж лажне скромности, ретко се виђа. Учинићемо све да се осећате као код своје куће.

Иако је мали град, Ваљево је довољно велико за све оне које краси позитивна енергија, ентузијазам и жеља за упознавањем нечег новог. Са друге стране, Ваљевци се увек враћају Ваљеву, изнова и изнова, знајући да ће их топлина око срца поново угрејати и да ће имати исти осећај припадности њему као и првога дана кад су постали свесни у ком и каквом граду живе.

Ако сте особа која воли природу, одвешћемо вас на једну од пет планина које окружују наш град и чине га изолованим у ваљевској котлини. Такође, река Градац, једна од најчистијих река у Србији, са сигурношћу ће на вас оставити такав утисак да ће вам се учинити да сте негде далеко изван града, а заправо сте ту, у Ваљеву. Овде је све близу и свуда се може пешице. Ако пак, желите да изађете и проведете се, сваки Ваљевац ће вам препоручити по бар једно место у Тешњару. Тешњар је најстарији део нашег града, поплочан турском калдрмом и испуњен кафанама са карираним столњацима које одржавају тај старински и традиционални дух.

Преласком преко белог, мермерног моста који повезује стари и нови део града, угледаћете споменик Живојину Мишићу који гледа право у очи Десанки Максимовић. А када се укресте мач и перо, сигурно је да се баш овде исписује велика историја. Увек ћемо бити поносни на великане нашег града којих има заиста доста. Увек ћемо се хвалити њима.

Једном када нас упознате, нећете остати равнодушни, једном када посетите Ваљево, не можете а да му се не вратите. Постаћете

страствени, брбљиви, заражени нашим менталитетом, јер такви смо ми, или ћемо вас “купити” за сва времена, или нас нећете погледати.

Све су то мале чари наше „ваљевске подвале“.

Ленка Бурђевих III-2

О Ваљеву и Ваљевцима

Нема живота на Месецу, нема ни на Марсу. Онолики Јупитер, па и на њему пустош. У Ваљеву цвркућу врапци, весници пролећа отворили очи, пробуђена деца плачу. Неко је изашао на терасу да истресе тепихе, а неко је пошао на пијацу. Кад бисте причали неком у васиони, не би вам поверовао. У Ваљеву има живота лепог, малог и скромног, али правог.

Ваљево је град ушушкан између венца планина Подгорине, обдарен малињацима и житницама, опкројен мостовима и подарен тихом реком Колубаром. Врло често у сенци оставља природно благо Градца и стари дух чаршије, Тешњар. Своје изванредно место на карти Србије, Европе и света заузима неприметно, али оправдава свакодневно, са великим успесима. Обичан човек, који не мора бити Ваљевац, већ путник намерник или трговац, од давнина могао је застати у Тешњару, ојекити се, увече прошетати Корзом, остати под таквим утиском као да је прошао кроз неку малу, поносно ћу рећи „метрополу“. Наравно он то није могао знати за свога живота. Тек су деценијама касније његови унуци то могли да потврде кад су видели пет огромних солитера подигнутих тик један уз други. Управо тако, прави солитери у срцу градића Западне Србије. На другом крају града појавила се и једна Колонија. Запитао би се свако, има ли краја изненађењима? Јасан одговор би могли да дају клинци који су расли и стасавали, веровали или не, у Лименци. Није реч ни о каквој бајци, нити шали, већ о правом граду који воли своје људе и људи воле њега, већ деценијама. Да та спона временом јача, а љубав не јењава, показују и пролећне журке средњошколаца, којих пре није било, које као нигде у Србији, на градском тргу окупљају хиљаде младих. Допуштају им да славе живот, да воле свој град и уживају у њему, као у својој кући.

Тешко се може пронаћи тај Ваљевац, који није помало хвалисав,

комичан и који не уме да се нашали на свој рачун. Још теже би се нашао онај који није сурово реалан када прича о свом граду, те не говори следеће: „Ако ћемо поштено, Ваљево некад не изгледа Бог зна како. Станемо на Бели мост и само га гледамо упитно; а он невољно слеже раменима Медведника и Сувобора. Некад му не иде; могло би се рећи да некад 'Ваљево нема свој дан'“. Управо тад се рађа његова главна снага, људи. У том трену се он шири, духовно и морално. Грађани се слажу и помажу, па град никад није тесан ни за кога од нас. Најбољи примери томе су летња оаза и зимска идила. Лети, кад су паклене температуре, а дашка ветра ни на видику, људи се сете и реше проблем. Неко у Брђанима мало одшкрине прозор, а неко на Иверку широм отвори врата и направи се промаја. У зимском периоду више се служе речима и слатким пошалицама него делима, и то онако, како само они најбоље знају. Кад дође код пријатеља у Брђане прија каже: „Помоз' смог пријатељи!“, а они њој одговарају: „Смог ти помого пријо!“ И ето, само кроз фину шалу они и уоче и реше све проблеме који их задесе. Самим тим охрабрују и свој град да се тргне, разведри и продише!

Који град не би пожелео такве Ваљевце? Ништа није савршено ни код нас, у Ваљеву. Очигледно је да људи одлазе из њега. Једни га трајно напуштају, док други овећавају да ће се некада вратити. Разлози су многобројни, а преовлађују: незадовољство, немогућност напредовања у послу, неразвијен културни живот. Да ли је то заиста тако? Да ли су погодности које они добијају својим одласком веће, битније и значајније од губитака и последица које остављају за собом? Ништа не може бити толико лоше и очајно, колико може бити добро и корисно ако се око тога потрудимо, много потрудимо. Да се након неког времена многи који су отишли покају, чак и ако не оде много далеко одавде, може да потврди писмо једног мог пријатеља упућено мајци пар месеци након што је отишао од куће у потрази за бољим животом. У писму стоји : „Ти си, мила мајко у Колубари, сама, док ја горко плачем у Попарама“.

Ваљево је одувек било град науке и културе, а да би за то чуо читав свет побринули су се авиони; они прави, путнички, теретни и војни. Како и зашто, ретко ко би разумео. Међутим, они који слободно време проводе у природи и на ваљевским планинама, знају да се сваког 4. маја, симболично, над небом изнад града развије једна бела тачка. Заправо она је геометријско место пресека свих путања авиона

који лете изнад Ваљева. Сасвим је свеједно куда лете. Сви морају проћи кроз ту тачку у којој су сви једнаки, поштовани, срдечно прихваћени, али и храбри и неустрашиви. Када би се та тачка на небу спустила на земљу, пала би на једну дивну стару жуту зграду у самом центру града, Ваљевску гимназију. Математичари би рекли да је гимназија онда њена „х“ координата. Она друга, „у“ координата није фиксна; тешко се одређује јер је за сваког јединствена. Нисмо сви у истим авионима и не летимо на истим висинама. Свако има слободан избор чиме, са ким и куда ће да лети. Оно што је важно је да се на истој правој „сечемо“, на истом путу сусрећемо, дискутујемо, упознајемо, размењујемо искуства; оном који садржи Ваљевску гимназију као почетак – породилиште културе и науке.

И друге институције красе и промовишу град. Од музеја и Центра за културу до Модерне галерије и музичке школе Ваљево сваким даном постаје све активније и будније. Без њих би се тешко одржали „Дез фест“, „Абро фест“, турнири хорова и многе друге манифестације које временом постају престижне и култне на српској културној сцени. Међутим, свако ко залута, ко једном дође у било који град, рецимо у Ваљево, из њега понесе и за душу присвоји својствени мир и спокој. Лежерност којом се Ваљевац води кроз живот махом подсећа на Лале, али ипак је друкчија. Необичан изговор, шала на свој рачун и невероватна вера у себе и своје могућности су оно главно што одликује народ крај Колубаре. Уз то, ако се некад задесите у Ваљеву, у лето и случајно падне киша, немојте се крити. Останите напољу јер кад стане, нигде на свету нећете осетити тако снажан и диван мирис липе као на кеју код Дома културе. Такав призор се никад не заборавља. Прокисла липа испарава, у крошњи врапци као у сауни; испод липе дрема један таксиста и сања студента који је закаснио на свој воз за Бар. Но, ако вам то не представља надахнуће, сачекајте вече. Весело друштво, добре гитаре и топло пријатно вече не можете одбити...

Незахвално би било рећи да је Ваљево само поменута прича. Ако и јесте, онда оно може бити само стварна прича, жива истина, понекад и жива легенда. Када год се Србија подизала и тражила битне одлуке, све је почињало у Ваљеву, од кнезова Алексе и Илије преко војводе Мишића, а данас бројних уметника, сликара, глумаца, спортиста и певача, политичара и професора. На овом простору су се рађали и постојали, постоје и постојаће многи угледни, изванредни и

примерни људи који ће својим делима надживети овоземаљски живот; сви ће они бити Ваљеви ако и само ако Ваљево буде постојало.

Волимо свој град, чувајмо свој град, помозимо свом граду, да би он помогао нама једног дана. Ваљево је свет!

Вељко Ускоковић IV-3

Кроу Ваљево

У срцу Србије пет снажних дивова, Медведник, Јабланик, Маљен, Повлен и Суворбор, штите један мали велики град, град који лежи спокојно ушушкан у пространој котлини на обалама мирне, равничарске реке Колубаре. Ваљево је град мали по површини, али велики по значају који је вековима имао за српски народ, град велики по броју војсковођа, књижевника, научника и уметника које је изнедрио.

Муселимов конак наша је најстарија зграда у граду. То је место где су давне 1804. године тамновали славни Алекса Ненадовић и Илија Бирчанин, а данас је претворен у музеј Првог и Другог српског устанка који у центру града чува сећање на нашу прошлост и чува од заборава наше корене.

Споменик проти Матеји, војводи Првог српског устанка и председнику првог органа власти у устаничкој Србији, споменик Десанки Максимовић, надалеко познатој песникињи нашег краја, споменик војводи Живојину Мишићу, човеку чије су војне вештине и оштар ум спасиле нашу војску у тренутку када није постојало изгледа за то, споменик Миленку Павловићу, пилоту који је за наш град дао највише што један човек може дати, свој живот – само су неки од многобројних споменика који красе наш град. Споменици су сведоци наше историје и подсетник на нашу славну прошлост, на све оно што смо некада били.

Мали град и у њему најчистија река Европе - Ваљево и Градац, мали град и у њему једна од највећих православних богомоља на свету- Ваљево и Храм Васкрсења Господњег.

Надалеко познат симбол Ваљева свакако је Тешњар. Ова некада трговачко- занатска четврт, чаршија стара више од четири века и дан-данас има велики значај за град. Током дана она је историјски споменик, викендом увече читава улица се претвара у велику

дискотеку, засија једним новим сјајем, сјајем младости и животне радости разиграних средњошколаца, а када дођу „Тешњарске вечери“ у граду је као у кошници, хиљаде пари ципела одзвања тешњарском калдрмом током ове седмодневне културне манифестације.

Не можемо причати о Ваљеву, а да бар на тренутак не поменемо Ваљевску гимназију, школу коју је за сто четрдесет девет година постојања похађао велики број научника, великана песништва, духовника, музичара, школу из које су потекли многи великани свих области науке и уметности.

Често људи осете потребу да се накратко склоне од градске буке. Већина нас Ваљеваца тада одбегне у ваљевску зелену оазу мира - парк Пећину. Најмлађе ће тамо сачекати игралиште, посетиоце вољне да се физички активирају чека теретана на отвореном, атлетичаре стаза за трчање, а за љубитеље природе ту је дуга стаза за лагану шетњу кроз зеленило.

Следећа јесен брзо ће доћи, а са њом и време да се студентском животу закуца на врата, животу у неком другом, непознатом граду. Отићи ћу из Ваљева, али знам да моје Ваљево из мене неће никада. Нераскидиве нити вежу ме за мој град, најјаче, а невидљиве. Те нити саздала је љубав. Оне ме обмотавају тако нежно, тако умилно, да цео живот желим да останем везана њима.

Где год да одем, ићи ћу са Ваљевом у срцу!

Милица Вишић III-2

Ја сам Ваљевка!

Колевка Србије је несумњиво Рашка, окићена задужбинама славних Немањића. Ту је темељ српске државе, средњовековне и сваке наредне. Међутим, писање страница модерне српске историје није отпочело нигде другде до у Ваљеву. На почетак борбе за слободу и скидање турског јарма стали су управо кнезови ваљевске нахије. Турци су им, бесни, посекли главе, али њихову слободарску идеју нису угушили. Алекса Ненадовић и Илија Бирчанин постали су симбол гнусног чина сече кнезова по Србији, и варница која је запалила пламен устанка. А кад је земља ослобођена и држава створена, Ваљево и ваљевски крај су, као извор непресушни, давали

великане на сваком пољу. Први председник владе био је мудри прота Матеја Ненадовић, а први министар унутрашњих послова Јаков Ненадовић. Син прота Матеје, а унук Алексе Ненадовића, књижевник Љубомир Ненадовић, био је министар просвете и један од првих редовних чланова Српске академије наука и уметности. Живот српског села 19. века описивао је Милован Глишић, док је читав 20. век обележила највећа од песникиња и академик Десанка Максимовић. У Првом светском рату Србију је бранио генијални војсковођа Живојин Мишић. На обронцима ваљевских планина растао је и великан православне духовности и светитељ српске цркве Николај Велимировић. За најзначајнију од свих личности ваљевског краја с правом се сматра филозоф и академик Бранислав Петронијевић. По величини не заостаје ни историчарка уметности Гордана Бабић-Ђорђевић. Поменимо још три академика, филолога Александра Лому, сликара светског гласа Љубу Поповића и песника Матију Бећковића. Последња двојица чак нису Ваљевци по рођењу, али су стасали у овом граду који су толико заволели да га осећају као свој. Хоћемо ли поменути друге научне раднике, глумце, музичаре, спортисте? Списак је предугачак да би се сместио на пар страница! А можемо ли превидети у свету јединствену Истраживачку станицу Петница?!

Све те људе је изнедрио мој град. На тако малом географском простору, толико великана! Да ли због планина које га окружују, да ли због река и бистрих извора, да ли због нечега у ваздуху?... Не знам... Само знам да када ме неко пита одакле сам, мени сви они дођу на ум, густо се збију у мојој глави, а лице ми се озари и с поносом кажем: „Ја сам Ваљевка!“ Ходам улицама којима су они ходали, седим у школској клупи у којој су они седели, гледам реке и мостове које су они у својим шетњама посматрали и размишљали о далеким световима, док им је срце куцало за њихово родно место. Радост и понос! То осећам када ме ко упита одакле сам. А још више од тога ... одговорност!

Смем ли се назвати Ваљевком ако издам идеале својих предака и својих суграђана, ако ми на првом месту не буде била слобода? Слобода за коју су у Колубару падале главе! Смем ли ћутати и трпети неправду и покорно у земљу гледати?

Како ћу моћи да кажем да сам из Ваљева, ако реке његове и планине испрљам и затрујем? Ако његов ваздух у сиво обојим? Ако његове платане и липе посечем? Ако куће срушим и Тешњар опустим?

Смем ли рећи да сам Ваљевка ако се не будем трудила да будем најбоља у ономе што радим? Ако не будем светли пример и разлог поколењима да се и они као и ја поносе када кажу одакле су?

Какве дрскости да кажем да сам Ваљевка, а песнике и сликаре његове, који су га речју осликали и четкицом опевали, заборавим! Ако ми путеви до манастира његових обрасту у коров, како ћу знати одакле сам и куда ходим?

Како ћу рећи да је Ваљево мој град ако га икада заборавим? И како ћу рећи да сам Ваљевка ако ми ови људи и историја и улице и реке... не значе ништа? Не, онда ћу бити само становник Ваљева, неко ко у њему силом прилика или игром случаја борави. Али Ваљево тада неће бити мој град... Нити ћу ја бити његова. А имам ли срца да то учиним?...

Не! Моје срце ће увек куцати за мој град и за све његове људе. А када за то дође време, и ја ћу му се, као песник песмом, као вајар спомеником, као сликар задужбином, као светац црквом, као спортиста медаљом, као професор ученицима, као пекар хлебом, на свој начин одужити за благо уткано у моје одрастање.

Ђуња Васић II-5

Кроз Даницу за младе

Даница за младе је школски забавник за 2019. годину који издаје Вукова задужбина. У првој рубрици *Личност године* представљен је песник Бранко Стевановић. За њега је поезија је веома озбиљна забава. Препоручује се да усавршавају речник и говор, да проширују видике, да у стваралачкој игри буду слободни и своји али да, при том, све време, брину о другима колико и о себи.

Змајево коло садржи две песме Милета Јакшића и афоризме Душана Радовића. Посебно смо почаствовани што се испод насова *Школа огледало и узор* пише о Ваљевској гимназији, о успесима ученика на пољу природних и друштвених наука, о богатој издавачкој делатности и разноврсним ваннаставним активностима.

У *Даници за младе* објављене су песме и приче стваралаца за децу, басне загонетке. Читаоцима посебно привлаче пажњу *Мудролије и мозгалице*, *Шале и заврзламе*. Кроз стихове учимо се лепом

понашању. Представљен је Лука Баровић, ђак-песник године. Препоручује се електронски часопис *Слова на струју* као и награђени листови основних школа.

Препорука књига, изложби, радови награђених ученика на конкурс *Вуково звоно* који расписује огранци Вукове задужбине, најуспешнији радови на литерарном конкурс *Дани ћирилице* у Баваништу, хроника важних догађаја, упућују читаоца у токове савремене поезије и прозе као и у стваралаштво младих. Награђени радови подстичу ученике да пишу и шаљу *Данице*.

Препоручујем овај забавник свима због разноврсности тема и богатог садржаја.

Марина Аврамовић III-6

Биографски елементи Ј.Ј.Змаја у делима Ђулићи и Ђулићи увеоци

Приликом анализе књижевних дела на часовима књижевности, чита се и биографија аутора, можда управо зато јер је претпоставка читалаца да је он у своје дело унео делиће себе, своје аутобиографије, на прикривен или сасвим отворен начин, кроз главног или споредног јунака, кроз догађај који покреће радњу или неки наизглед пропратни и удаљенији.

Змајева комплексна животна прича посебно ме је заинтересовала, а проучавајући његове збирке, уочила сам да бројни тренуци песникове имагинације указују на његов стварни живот.

Човек је склон томе да најбоље говори према сопственом искуству и да тада његове речи бивају најутицајније због призвука реалности и успомена које носе.

Песме не приказују целокупне животне приче заљубљених, нема описа физичке лепоте девојке. Из догађаја који су описани, као што су тренутак сусрета или рођење сина, порекло наслова збирки, могу посведочити одакле песникова инспирација долази.

Уметници имају таленат да инспирацију пронађу у неким ситницама које су свакодневне, а које ми остали можда и не приметимо. Од обичног створе нешто вредно. Спојивши то размишљање са оним да је тешко искоренити субјективност, а лако да

причамо, и у овом случају пишемо, по свом личном искуству, долазимо до закључка да није никакво изненађење то што је Змај пожелео да пише о свему кроз шта је пролазио. Развијањем писања и захваљујући свим, срећним и страшним, животним околностима, број дела се све више повећавао и достигао ниво једне приче о животу, о периодима добра и среће, али и преживљавања најгорег и настављања са животом чак и када се чини да је све вредно живљења нестало, постало ван домашаја.

Најупечатљивија дела су она где се пева најдражој особи, која сведоче о тренуцима прохујалим са временом, али и она која се са заборавом успешно боре, те остају и живе дуго, а можда и вечно. А зашто би било ишта другачије са љубављу нашега, или боље рећи, Ружинога Змаја? Као последица ове појаве, српској књижевности остављен је драгоцен поклон - Змајеви стихови јаког (ауто)биографског одјека, о породици, истинским вредностима, љубави, поштовању, срећи која се дели, о страху, туговању, растанку, болу, патњи... Остали су стихови о животу, онаквом какав истински и јесте.

Милица Лукић II-5

УМ

Књига *УМ-проклетство сећања* младог писца Давида Костовског(1989), говори о детективу Алеку који је у потрази за правдом покушава да открије идентитет и заустави Осветника-серијског убицу. Осветник у мисији очишћења света од грешника, својим жртвама шаље писма упозоравајући их да се чувају, да ће их пронаћи и ослободити греха. Он сматра да тиме што ће окончати њихов живот, помаже им да се ослободе греха који су починили током свог живота. На њиховим телима оставља црне руже, које за детективе чине још само један део слагалице, а за причу још једну мистерија коју нестрпљиво ишчекујемо да решимо.

Као неко кога овај жанр јако интересује, мотив за убиство који се јавља у делу није нешто што већ нисам видела, вероватно као и већина која воли ову врсту литературе, али упркос томе књига је успела да превазиђе очекивања које сам на почетку имала. Тема дела

је јако занимљива. Књига се лако и брзо чита, и држи читаоца у неизвесности до самог краја.

Иако је аутор завршио Правни факултет, и доста детаља се заснива на том пољу, ипак можемо приметити и психолошке факторе током читања који нас за воде умовима јунака, који су један од кључних делова приче.

Највише ми се свидео јако занимљив начин приповедања. Књига је написана и са тачке гледишта детектива, али и убице, што нас још више приближава јунацима приче, њиховом начину живота, начину на који размишљају и на који виде свет. Како прича одмиче, примећујемо да су путеви јунака све ближи један другом све док се коначно не сусретну.

УМ-проклетство сећања је књига која држи пажњу и покреће да наставите са читањем до самог краја

Ања Јанкићевић III-5

О духовним моћима

Прочитавши кратак садржај на полеђини романа и сазнавши да да је у питању психолошки трилер, веома сам се заинтересовала да прочитам дело.

Роман *Ум-проклетство сећања* Дамира Костовског чине двадесет и четири поглавља. Размишљам о симболици броја 24. Дан и ноћ, добро и зло, бело и црно. Књигу отвара поглавље *Прошлост* датирано недеља, мај 1970. У *Првом опротпају* грех је зло. *Црна фасцикла* сведочи да орастање није лако, *Нова позорница* подсећа да човек има избора. Нижу се *Тајна*, *Повратак*, *Срце и Душа*, *Ваздух без греха*, *Бесмртност*, *Последњи лет*, *Никад није касно*, *Нит јава нит сан*, *Секунда*, *Битка за зрак*, *Прва жртва*, *Пали*, *Неми*, *Бунар*, *Алек у магли*, *Симфонија бола*, *повратак кући*, *Кристијан*, *Пад*. Роман се затвара поглављем насловљено *Пркос времена*.

Радња романа је неизвесна до самог краја и прелазећи са листа на лист све је више преокрета. Радозналост и знатижеља су све више расле.

Богата дескрипција помогла је да што сликовитије проживим радњу и поистоветим се са ликовима. Свако психолошко стање

главног јунака је детаљно описано. Алек потискује своја сећања због болно проживљеног детињства, али касније долази време да се суочи са њима. Као један од најбољих инспектора, добија тежак задатак и то му враћа сећања. Решавајући загонетке које је задатак носио, био је све ближи коначном решењу, али чини се да је противник увек био корак испред њега што ће га довести до менталног несклада

Удружени, читалац и писац размишљају о уму. Ум је људска способност мишљења, поимања, разумевања и умећа. У ширем смислу, ум је скуп људских духовних моћи. Зашто моћи? Без обзира шта помислили, пре или касније ће се то остварити. Уколико погледамо дубље, видећемо да наше мисли стварају наш живот. Оне стварају наш рај и наш пакао. Нико те не мучи, осим што ти мучиш самог себе, али када је то освешћено, ствари почињу да се мењају. Тада може све да се преокрене, пакао се може претворити у рај.

У роману се говори и о опасностима савременог света. Серијске убице су и бетон, и болести, нова оружја, страхови, заборав прошлости, губљење идентитета, прекомерни послови, недостатак зеленила...

У делу и у човеку остаје „нада да ће се наћи начин да се зло заустави, да се не иде грехом на грех“.

Невена Старчевић III-6

Питома лаж

„Људи кажу да време лечи све. Лаж... Обична, питома лаж створена од стране човека са добром намером, најбољом, да теши друге, да им даје наду да ће бити боље. Питома, искована из најбољих намера, али ипак лаж.“

Овим размишљањем писац Дамир Костовски, добитник књижевне награде *Пегаз* 2018. за прву књигу *Ум-проклетство сећања*, започиње једну тему која верујем никоме од вас није пала на памет. Питоме лажи одувек су биле присутне у свакодневном животу. Створене су да вам истину прикажу на што безболнији начин. Кроз књигу, главни лик Алек бори се са дубоким ранама из прошлости, које временом уместо да се зацеле постају све болније. Огорчен, Алек утеху покушава да нађе управо у тој општеприхваћеној чињеници да

време лечи све ране. Наравно временом схвата да је много више од времена потребно да се неке ране зацеле.

Ми данас живимо у времену где су бол и патња потцењени и где људи сматрају да су управо они то што нас докрајчи, ни Алек, као ни сви остали, не схватају да нам суочавање са болом омогућава да постанемо снажнија и искуснија верзија себе. То можда сада звучи апсурдно, неки сада можда у себи говоре „Јао, баш ти хвала, све си нам проблеме тиме решила“. Знам да нисам, дуг је пут до прихватања бола, ломљења и скупљања делића сопствене душе по туђем прагу, али вреди, вреди прећи га, да би се човек саставио, он мора и да пукне. Алек схвативши ово, враћа се на острво, да се суочи са чињеницом да Малене више нема.

Топло вам препоручујем да прочитате ову књигу. У многим реченицама наћи ћете управо одговоре на питања која сте сами себи дуго постављали, док ћете у другим реченицама схватити колико у ствари човек може да буде јак. Нико на леђима не носи више од онога што може да понесе, покушајте то да схватите заједно са Алеком.

„И шта онда да радимо када опет заболи? Шта нам је чинити када племените лажи не могу помоћи? Онда све што можемо јесте да заријемо беле зубе у модре усне и наставимо да корачамо даље. А рана... Нека боли.“ Рече наш писац и остави Алека да се суочи са животом лице у лице.

Мина Бирташевић III-5

БЕСЕДЕ

Слобода говора

Право на слободу говора је једно од оновних људских права. Ова слобода је темељ сваке демократије, загарантована је домаћим законима и међународним конвенцијама. Без слободе говора нема слободног појединца.

Свако има право на слободу изражавања. То право обухвата слободу мишљења и слободу примања и саопштавања информација и идеја без мешања државних власти. Право на слободу говора је било важно кроз историју зато што без њега друштво не би могло да напредује.

Да није било слободе говора, жене још увек не би могле да гласају, услови за рад били би ужасни, робовласништво би још увек постојало, људи другачије боје коже би били сматрани нижом класом. Из слободе говора произлазе и све остале слободе и права: право гласа, право на сексуално опредељење, једнакост полова. Замислите да немате право да се слободно крећете, школујете, гласате, да немате право да одлучујете о свом животу. Да нема слободе говора, тако би изгледао ваш живот.

Без слободе изражавања и слободних медија ослободног друштва, нема демократије.

Свако има право на слободу изражавања и информисања, немојте то никада заборавити!

Браните своје право на слободу изражавања и информисања!

Анђелија Јовановић IV-4

Слобода је могућност живљења како желите.

Цицерон

Слобода као стање нашег ума

Термин „слобода“ често је био предмет расправе многих филозофа. Поставља се питање шта је то слобода, и да ли се односи на физичко или психичко стање. Многи су покушали да дају одговор, али прави одговор је да је дефиниција слободе другачија за сваког појединца. Слобода је заправо стање које зависи само од нас и ни од кога другог.

Неки људи везују појам слободе за физичко стање док други пак слободу вежу за права која су им ускраћена или омогућена. Ни једно, ни друго, није исправно. Људи мисле да их затвор лишава њихове слободе, али како онда људи који слободно шетају улицама немају слободу? Заробљеници су туђих мишљења и зависе од других. Сама чињеница да наше расположење зависи од добре воље других говори нам много, зар не?

Да ли сте знали да можете бити слободни и у затвору? Да, добро сте чули. Слобода је стање нашег ума, а наш ум је тај који контролише начин нашег живота. Уколико сте растерећени страха, мишљења других људи и уколико они не одређују да ли ћете ви направити неки корак или не, онда сте на добром путу да постанете слободни, да се пробудите!

Резултати су показали да позитивно размишљање и оптимистичност значајно утичу на добробит нашег физичког и психичког здравља. А то је још један корак ка слободи.

Не заборавите, једино сте ВИ ти који одлучујете да ли ћете бити сопствени заробљеници читавог живота или пак слободни да живите живот онако како желите...

А слобода звучи превише примамљиво да бисте је тек тако одбацили, зар не?

Марија Миловановић IV-4

Слобода у љубави

Човеков унутрашњи мир и спокој можемо повезати са осећајем потпуне унутрашње слободе. Некоме је и она довољна, а неко је и никада неће доживети због благо речено, људске похлепе. Појам слободе и љубави граде међусобну везу.

У данашњем свету влада себичност. Поштовање сопствене слободе долази на прво место. Мали је број оних који ће пазити и о слободи драгих особа из окружења. Без слободе нема истинске дуготрајне љубави и обрнуто. Једни другима смо постали претња због умишљености да нам неко жели одузети то.

Како достићи и једно и друго? Постоји ли могућност поседовања слободе и љубави без нужне везе? Шта је слобода без љубави? Шта је љубав без слободе?

Да би човек изразио своју слободу, мора постојати љубав према другоме. И један и други појам се веома лако могу раздвојити а притом поседовати. Појединачним поседовањем долази до изражајнијих недостатака. Без љубави човек јесте слободан, али не и остварен као личност.

Људи су покушавали да остваре љубав без слободе. Приметивши да им љубав тако нагомилава патњу, то онда више није то што је он желео, замишљао и тражио. Нема ни љубави ни слободе без пожртвованости.

Љубав без слободе се природно претвара у посесивност. Од оног тренутка када се појави посесивност настају и проблеми. Не можете очекивати да поседујете некога, а да он не поседује вас.

Само је чиста љубав која је удружена са слободом, та која ће дати простор оном другом у исказивању личности. А управо је то слобода.

„Љубав без слободе никад не доноси испуњење, а слобода без љубави је пука усамљеност.“

Нина Васић IV-4

Слободни сте ако вам је савест чиста

Тете

Слобода од друштвених мрежа

Где год да се налазимо данас, у школи, кафићу или продавници, не можемо избећи сусрет са телефонима. Стално смо изоловани друштвеним мрежама, било да смо усликани, означени на некој друштвеној мрежи, а можда и нешто горе. То указује на чињеницу да без телефона не можемо и да апсолутна слобода од друштвених мрежа не постоји.

С обзиром на то да сваки човек на Земљи користи телефон, сви несвесно радимо другима оно што не бисмо волели ни нама да се деси. Не можемо бити само жртве и претварати се да нам то смета јер и сами правимо жртве од других.

Скоро сви се боре за слободу. Поготово родитељи бринући о својој деци, опет и сами несвесни да и они праве исту грешку. Не можемо се борити за слободу ако не научимо како. Док не ограничимо приступ друштвеним мрежама, ми ћемо покушавати да исправимо нешто немогуће, а зачарани круг се не може затворити.

Од друштвених мрежа не можемо побећи у потпуности јер су оне већ постале саставни део наших живота.

Иако интернет има добре и лоше стране, не дозволите да вам уништи живот.

Борите се за своју слободу и слободу оних око вас!

Милица Жеравчић IV-4

Онај ко превлада своје страхове, биће истински слободан.

Аристотел

Није довољно само живети. Потребно је имати мало сунце, мало слободе и мало цвећа.

Андерсен

цртеж Катарин Гајић III-5

Домовина праштања и светлих чуда

...Шта је поезија друго него праштање? Али о каквом је праштању ту реч? Песник јесте свештеник маште – како га је назвао Шели – али откуда њему моћ, и власт, и право да прашта? Па опет, непогрешиво осећамо, свака добра песма својеврсни је чин праштања. У лирском дијалогу који песник води са самим собом, са вољеним бићем, са природом, са животом, са смрћу и са Богом, он тражи помиловање за све оно што уђе у загрљај његове песме.

Шта је друго поезија ако не наш дом, наша домовина? Место где смо као духовна бића рођени, место где смо почели да откривамо светла чуда око нас и у нама, и где смо научили да праштамо...

*Из беседе песника Војислава Карановића,
добитника Награде Десанка Максимовић,
Бранковина, 16. мај 2019.*

САДРЖАЈ

ПОЕЗИЈА

<i>Сабране симфоније за главу и тестеру.....</i>	<i>4</i>
<i>Ловћенски Нутрибулит.....</i>	<i>4</i>
<i>Вишақ у празници.....</i>	<i>5</i>
<i>Јутро</i>	<i>5</i>
<i>Песма светосављу.....</i>	<i>5</i>
<i>Шта ако је рај.....</i>	<i>6</i>
<i>Случајност.....</i>	<i>6</i>
<i>Напуштају ме.....</i>	<i>6</i>
<i>Сијасет (и).....</i>	<i>7</i>
<i>Вече крај реке.....</i>	<i>7</i>
<i>Мој град.....</i>	<i>7</i>
<i>Она</i>	<i>8</i>
<i>Поглед.....</i>	<i>8</i>
<i>Кривња.....</i>	<i>8</i>
<i>Ја сам.....</i>	<i>9</i>
<i>Срца два</i>	<i>10</i>
<i>Молотва.....</i>	<i>10</i>
<i>Шеодора.....</i>	<i>11</i>
<i>ГОТЕН (есеј у стиховима).....</i>	<i>12</i>
<i>Кружиш</i>	<i>15</i>

НАГРАЂЕНА ПРОЗА

<i>Зашто читам.....</i>	<i>17</i>
<i>Востани Србије – у наше време1.....</i>	<i>18</i>
<i>Историјско и песничко у Плавој гробници Милутина бојића.....</i>	<i>20</i>
<i>Пустош.....</i>	<i>22</i>
<i>Мој град.....</i>	<i>24</i>
<i>Елементи хумора у Писмимс из Немачке Љубе Ненадовића.....</i>	<i>25</i>

<i>Сва лица лепоте у роману Слика Доријана Греја Оскара Вајлда</i>	27
<i>Мушки ликови у Летопису тешињарском Славена Радовановића</i>	28
<i>Мотиви добра и зла у роману Ребека</i>	30

КРАТКЕ ПРИЧЕ

<i>Свевидеће наочаре</i>	32
<i>Љубав није само реч</i>	33
<i>Себи</i>	34
<i>Слога</i>	35
<i>Великодушност</i>	36
<i>Остала је срећа</i>	37
<i>Пажња</i>	38
<i>Поштовање</i>	39
<i>Солидарност</i>	40
<i>У служби добра</i>	41
..	

ПРОЗНЕ ВАРИЈАЦИЈЕ

<i>Путнику</i>	42
<i>О књижевности</i>	44
<i>Пронађи своје место</i>	44
<i>Читање је</i>	45
<i>Мотив свадбе у народној лисрској поезији</i>	46
<i>До виђења, друже мој</i>	47
<i>„Остало је само ћутање”</i>	48
<i>Кроз Андрићево дело са Вуком М</i>	51
<i>Сви смо ми заточеници „проклетих авлија“</i>	52
<i>Похвала опортунизму</i>	53
<i>Знаменита тачка</i>	54
<i>Добродошли у Ваљево</i>	55
<i>О Ваљеву и Ваљевцима</i>	57
<i>Кроз Ваљево</i>	60
<i>Ја сам</i>	

Ваљевка!.....	61
Кроз Даницу за младе.....	63
Биографски елементи Ј.Ј.Змаја у делима Ђулићии Ђулићи увеоци.....	64
Ум.....	65
О духовним моћима	66
Питома лаж.....	67

БЕСЕДЕ

Слобода говора.....	69
Слобода као стање нашег ума.....	70
Слобода у љубави.....	71
Слобода од друштвених мрежа.....	72
Домовина праштањаи светлих чуда	73

